

Voorzitter: M. Gietema (D66)

Namens de raad: T. van de Vendel (GroenLinks), R. Tjepkema (PvdA), T. Rustebiel (D66), T. van Zoelen (PvdD), H. Moerkerk (Stadspartij 100%), D. Brandenburg (SP), I. Jacobs (VVD), K. de Groot (S&S), S. Wennink (CU), J. de Haan (CDA), L. van der Laan (PvH), K. Blauw (PVV)

Namens het college: C. Bloemhoff (wethouder)

Namens de griffie: S. van Erp

Economische agenda

00:18:28

Voorzitter: Goedemiddag allemaal op deze bijzondere dag. Ik wil u allen van harte welkom heten. Een speciaal welkom voor een jarige onder ons. Een jarige job, mevrouw Bloemhoff. Gefeliciteerd bij dezen. We hebben vandaag een meningsvormende sessie over de economische agenda 2023-2026 getiteld 'Met energie naar de toekomst'. De economische agenda beschrijft hoe de gemeente Groningen samen met haar partners verder wil werken aan een toekomstbestendige economie. In het raadsvoorstel vraagt het college u om deze economische agenda vast te stellen. We hebben een meningsvormende sessie met twee termijnen. In totaal hebben we negentig minuten. Dat betekent dat eenieder van u vier minuten spreektijd heeft. De spreektijd van de eerste en de tweede termijn worden opgeteld. Een spreektijd in de eerste termijn van drie minuten is als voorbeeld dan nog een minuut in de tweede termijn. Houd er rekening mee dat als je in eerste termijn veel tijd gebruikt, er in de tweede termijn minder tijd overblijft. De eerste termijn is echt bedoeld voor het stellen van politieke vragen en het geven van een eerste mening of standpunt. Het college heeft vervolgens ongeveer een kwartier de tijd om daarop te reageren. In de tweede termijn is het de bedoeling om onderling, tussen de fracties, debat te voeren over resterende punten. Dit is ook het moment om eventueel moties, amendementen en dat soort zaken naar voren te brengen. Aan het eind is er voor het college nog de gelegenheid om daar kort op te reageren. Ik kijk even om mij heen. Is de werkwijze duidelijk? Top, dan ga ik even kijken. We zijn door alle technische zaken heen. Dan kijk om me heen, wie als eerste het woord wil voeren. De heer Tjepkema, PvdA.

00:20:23

De heer Tjepkema (Partij van de Arbeid): Dank, Voorzitter. Ik zal me geheel committeren aan deze nieuwe werkwijze. Ik ga het zeer kort houden in de eerste termijn en dan ga ik in de tweede termijn wat verder uitweiden. Bij deze de complimenten aan het college voor de stevige economische agenda die voor ons ligt. Daar ga ik straks meer over zeggen. Een aantal vragen aan de wethouder op dit moment. Voldoende plekken voor praktische werkgelegenheid staat echt voorop voor de Partij van de Arbeid. Als het gaat om de Groningse economie, hebben wij voldoende middelen in handen om de transitie, die op dit moment gaande is, in praktische werkgelegenheid, samen met het bedrijfsleven en samen met onderwijsinstellingen goed te faciliteren? Dat is een vraag aan de wethouder. Het is duidelijk dat er meer werkplekken in Groningen nodig zijn, juist om economische groei te faciliteren. De tweede vraag is, zijn de huidige nieuwe werklocaties bijvoorbeeld op bedrijventerreinen voldoende om hierin te voorzien? De laatste vraag voor nu. Veel wo- en hbo-opgeleiden vertrekken na hun studie weer uit Groningen. Doen we er volgens de

wethouder voldoende aan om dat talent juist hier te houden hebben en hebben we daar ook goed zicht op? Dank.

00:21:27

Voorzitter: Dank voor het delen van uw eerste mening en vragen. Ik kijk naar de heer Van Zoelen, Partij voor de Dieren.

00:21:34

De heer Van Zoelen (Partij voor de Dieren): Dank, voorzitter. Ook dank aan alle ambtenaren, organisaties en iedereen die heeft meegewerkt aan deze prachtige agenda 'Met energie naar de toekomst voor een groene en eerlijke economie'. De Partij voor de Dieren staat voor een economie die binnen de grenzen van de planeet blijft, want alleen dat is maatschappelijk verantwoord voor onszelf, de dieren, natuur en milieu. Economische groei roept op tot meer consumeren, tot gebruik van meer grondstoffen en energie en de opbrengsten daarvan verdwijnen veelal in de zakken van de rijksten. Bij economische groei speelt ook de problematiek van stikstof en fossiele brandstoffen. We zien dat we met het gebruik van grondstoffen al aan de rand van de planeet zitten, dus daar moeten we voor oppassen. De Partij voor de Dieren staat voor een economie die onthaast is, waar opbrengsten eerlijk verdeeld zijn en waar aandacht is voor klimaat en waar gewerkt wordt tegen een goed loon.

00:22:25

Voorzitter: U heeft een vraag van mevrouw Jacobs, VVD.

00:22:38

De heer Van Zoelen (Partij voor de Dieren): Dit gaat niet voor mijn tijd af, hè?

00:22:42

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Voorzitter, ten aanzien van de opmerking over economische groei. Volgens mijn partij is economische groei geen doel op zich, maar gaat het om welzijn en welvaart. Bent u het ermee eens dat met het groeiende aantal inwoners van onze gemeente enige vorm van economische groei noodzakelijk is om juist welzijn en welvaart te behouden?

00:23:04

De heer Van Zoelen (Partij voor de Dieren): We moeten een andere vorm geven en de agenda gaat er ook verder op in. Daar zal ik in mijn woordvoering ook verder op ingaan. Ik denk dat we in plaats van kwantitatieve naar een kwalitatieve groei moeten, zodat met een eerlijke verdeling ook iedereen zichzelf beter kan ontwikkelen met de middelen die er zijn binnen de grenzen van de planeet. In deze agenda zien we belangrijke stappen terug, want we kiezen voor groei, voor natuur, biodiversiteit en duurzame economische ontwikkelingen, met daarin een grote rol ook voor de eiwittransitie, wat voor onze partij heel belangrijk is.

00:23:39

De heer Van Zoelen (Partij voor de Dieren): Met deze inleiding in deze eerste termijn willen we de wethouder complimenteren en hebben we nu enkele vragen. De agenda zegt dat relevante werkgelegenheid voor iedereen een belangrijke voorwaarde is voor een toekomstbestendige economie. We zien wel dat er nu meer banen zijn dan mensen om die vacatures op te vullen. De agenda gaat daarop in, maar hoe monitoren we straks dat de

aanpak van deze agenda ook voor die groep, bijvoorbeeld die ouderen die aan de kant staan, gaat werken? Gaan we bijvoorbeeld concrete afspraken maken met ondernemers in de regio?

00:24:14

Voorzitter: U heeft een vraag van de heer De Haan van het CDA.

00:24:18

De heer De Haan (CDA): Voorzitter, dan ben ik toch wel benieuwd hoe ver de Partij voor de Dieren gaat in haar visie? Ik kan me in de grote delen van de visie van het college prima vinden. Is dat, wat de Partij voor de Dieren betreft, ook echt haar visie? Of zou de Partij voor de Dieren verder willen gaan door middel van bij bedrijven en ondernemers, die niet passen binnen de eiwittransitie of binnen haar visie, ook echt op de rem te trappen?

00:24:48

De heer Van Zoelen (Partij voor de Dieren): Ik dacht dat de tweede termijn voor een debat daarover is. Ik wil daar wel even verder op ingaan. Het is natuurlijk ook breder dan eiwittransitie. Misschien komen we daar in tweede termijn dan op terug, als we ook de beantwoording hebben van de wethouder op de economische agenda. Even kijken, waar was ik?

00:25:05

De heer Van Zoelen (Partij voor de Dieren): Flexibilisering. We hebben te maken met een vergaande flexibilisering. Die flexibilisering gaat voornamelijk gepaard met hele lage lonen. In het coalitieakkoord hebben we aangegeven dat wij voorstander zijn van een minimumloon van minimaal 14 euro. We zien nog niets terug in de agenda hierover. Op welke wijze gaan we dit vormgeven? Kunnen we bijvoorbeeld betere lonen afdwingen of de economie zo stimuleren? We gaan in Groningen met partijen als Gasunie, Shell, New Energy Coalition en Groningen Seaports als centrum ons als Europese waterstof-backbone positioneren. Dat is goed. Ik vraag me wel af, ik begrijp dat ze veel geld hebben, waarom zit hier een partij als Shell bij? Een bedrijf dat ooit in een nota schreef dat aardbevingen een normaal onderdeel van de gaswinning zou moeten worden. Hoe kan een dergelijk bedrijf nog meewerken aan de toekomst van Groningen? We vragen ons af of we ook zonder deze partijen een goede economie of een economische agenda kunnen neerzetten? Leefbare wijken en dorpen. Veelal focussen we ons op de binnenstad, maar in de wijken mag ook wel het één en ander gebeuren om de levendigheid daar te vergroten. Hoe kijkt het college aan tegen een idee om bijvoorbeeld branches in de retail, zoals creatieve en ook bijvoorbeeld de horeca, meer te gaan verschuiven van de binnenstad richting dorpen om het daar levendig te krijgen?

00:26:37

Voorzitter: Ik moet u wijzen op uw tijd, u heeft nog dertig seconden over.

00:26:40

De heer Van Zoelen (Partij voor de Dieren): Ik heb nog één ontzettend belangrijke vraag, die helemaal in lijn van de Partij voor de Dieren staat. We gaan ons ook richten op medicijnen om die lokaal en duurzaam te ontwikkelen en te produceren. We gaan ervan uit, als we dat doen, dat we geen gebruik gaan maken van proefdieren. We zijn dus ook benieuwd hoe de

wethouder kijkt naar het maken van afspraken daarover met die sector. Ik ben benieuwd naar de antwoorden en de reactie van de wethouder daarop.

00:27:10

Voorzitter: De heer Van der Laan voor de woordvoering eerste termijn.

00:27:13

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Dank u wel, voorzitter. Wij werden best wel enthousiast over deze economische agenda. Er zit flink wat ambitie in, maar – er is natuurlijk altijd een maar – als je kijkt naar het bedrag wat erachter staat, één komma zes miljoen...

00:27:32

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Dat is een bedrag, maar gezien de ambities had het ook wel zestien miljoen kunnen zijn, bij wijze van. Daar zouden we graag wat over willen horen. Zijn dit soort bedragen wel in verhouding met die toch wel flinke ambities die er liggen? Hoe ga je tenslotte de resultaten ook meten?

00:27:57

Voorzitter: U krijgt een vraag van de heer Brandenburg.

00:28:00

De heer Brandenburg (SP): Voorzitter, ik houd altijd wel van de ambitie van de oppositie. Wat zou de heer Van der Laan van de Partij voor het Noorden doen met 16 miljoen op deze economische agenda? Wat kan er meer volgens u?

00:28:12

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Uit mijn hoofd zijn het een stuk of zeven ambities. Je hebt een totale begroting van ik meen één komma één of één komma twee miljard, dan is één komma zes miljoen vrij beperkt. Dat is een keuze, maar je vliegt met dit rapport vrij breed over. Het is een rapport waar je als weldenkend mens of weldenkende partij zeker niet tegen kan zijn. Kun je die ambities halen? Ja, dat kan, maar je hebt ook niet heel hard benoemd wat precies je skills zijn. Willen we, in plaats van tien procent van de studenten die vaak in Groningen blijven hangen – in positieve zin trouwens, die hier een carrière et cetera opbouwen – bijvoorbeeld in de toekomst 20 procent van onze studenten binden aan onze gemeente om hier te wonen, werken en een gezin te stichten?

00:29:13

Voorzitter: U heeft een korte vervolgvraag van de heer Brandenburg. Ik zie ook een korte vraag van de heer Tjepkema. Ik stel voor dat u antwoord en dan doorgaat met uw woordvoering in eerste termijn. De heer Brandenburg, SP.

00:29:23

De heer Brandenburg (SP): Dank, voorzitter. Ik snap dat en ik snap ook dat u zegt, dat is maar zoveel procent van een begroting. Het is nog niet eens één procent van de begroting. Dat kan en dat zijn relatieve gegevens. Echter, wat mist u dan? Waar moet meer geld bij? Wat wil de Partij van het Noorden, wat meer geld kost, in deze economische agenda?

00:29:43

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Je had er misschien nog een bedrag aan vast kunnen koppelen bijvoorbeeld voor meer lobby-inzet voor het aantrekken van echt grote

bedrijven. Alle economen zien en weten dat deze gemeente niet of nauwelijks grootbedrijf heeft. We hebben wel veel mkb en dat is prima, maar we kijken toch wel met enige jaloezie naar een ASML-stad als Eindhoven. Dat ontbreekt hier totaal, terwijl dat wel echt een geweldige gangmaker en banenmarkt is. Als je echt serieus werk met lobbyisten wil maken, dan heb je echt een flink groter bedrag nodig, Voorzitter.

00:30:26

Voorzitter: De Tjepkema, heeft u nog een korte vraag of bewaart u deze voor de tweede termijn?

00:30:30

De heer Tjepkema (Partij van de Arbeid): Dat gaat van de eigen tijd af zeker? Ik ga de vraag toch stellen. Er staat inderdaad één komma zes miljoen in het raadsvoorstel, maar er staat ook juist in – als de heer Van der Laan het ook leest, net als ik – dat je meer geld uit het Rijk en uit Europa moet gaan slepen. Dat is inderdaad een investering die je doet, maar dat je ook die potten aan moet spreken. Is de Partij voor het Noorden het met de Partij van de Arbeid eens, dat het tijd is dat Europa en het Rijk partij voor het noorden kiezen en dus investeren in onze regio?

00:31:00

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Voorzitter, daar zeggen wij uiteraard volmondig ja op. Natuurlijk wil je inderdaad, wat de PvdA bedoelt, die cofinancieringen losmaken. Nogmaals, we laten ons verrassen en als de wethouder zegt die één komma zes miljoen daar gaan we het echt mee doen en daar kan het mee, dan is het prima. Echter, nogmaals, als er zestien miljoen had gestaan, hadden we het ook geloofd, Voorzitter.

00:31:28

Voorzitter: Bent u klaar met uw woordvoering voor deze termijn? Dank. Dan geef ik het woord aan de heer Rustebiel, D66.

00:31:35

De heer Rustebiel (D66): Dank, Voorzitter. Ik zal me vooral richten op een paar opmerkingen en vragen, zoals u net zelf voorstelde. Op hoofdlijnen is het een prima agenda. Hij lijkt ook best wel op de vorige agenda. Belangrijk is de toevoeging van circulaire economie, waar mijn fractie heel erg blij mee is en waar wij destijds ook een initiatiefvoorstel voor hebben ingediend. Dat is dus een mooie verbetering.

00:31:53

Voorzitter: U krijgt een korte vraag van de heer Van Zoelen van de Partij voor de Dieren.

00:31:58

De heer Van Zoelen (Partij voor de Dieren): In de vorige agenda stond toch bijna niets over eiwittransitie. Het is toch hartstikke goed dat we daar nu echt vol aandacht aan gaan geven.

00:32:06

De heer Rustebiel (D66): Het is mooi dat het erin staat, maar heel veel bedrijven in de regio zijn er al zeker meer dan tien jaar mee bezig, zoals bijvoorbeeld Avebe. Het is belangrijk dat de gemeente aansluit bij ontwikkelingen die er zijn, maar het is in die zin niet iets wat nieuw is. Uw aandacht hiervoor is terecht en wij delen die. We moeten wel voorkomen dat circulaire economie een apart domein wordt. Het moet echt onderdeel worden van het

economisch beleid. De belangrijkste economische uitdaging is natuurlijk de krapte op de arbeidsmarkt, maar daar bespreken we straks andere programma's voor. Ik had twee vragen. De eerste gaat over de zinsnede: 'Hierbij is het doel om internationale bedrijven naar Groningen te halen die binnen de maatschappelijke transitie waarde toevoegen'. Dat klinkt wel een beetje normerend. Ik snap dat we hier geen grote fabriek aan de rand van de stad moeten hebben, maar ik ben benieuwd hoe u dan gaat bepalen wat waardevolle bedrijven zijn en wat niet. Ten tweede is het natuurlijk best wel denkbaar dat naar aanleiding van de enquête, en dat zal ook moeten, er een grote economische impuls komt voor Groningen. Ik ben benieuwd of het college die impuls dan langs de lijnen van het economisch programma wil laten lopen of dat er dan andere dingen denkbaar zijn. Dat was het voor de eerste termijn, Voorzitter.

00:33:15

Voorzitter: De heer De Haan, CDA.

00:33:17

De heer De Haan (CDA): Voorzitter, ik kan me aansluiten bij een aantal vragen die de heer Rustebiel net stelde, dus dat is prettig. Ook kan ik me wel vinden in wat de heer Van der Laan zei over die één komma zes miljoen. Gelukkig hebben we bijvoorbeeld het Just Transition Fund ook gekregen van 330 miljoen, wat mooi nieuws is; geld wat vroeger te veel naar de Randstad leek te gaan en nu mooi naar het noorden komt. Het groeipotentieel van onze gemeente en onze provincie is hoog. Er is werk aan de winkel om het verlies aan banen van de gaswinning op te lossen. Het CDA kan zich zeker vinden in de ambities, zeker op het gebied van de energietransitie. Wij vonden het stuk op sommige delen wel echt wat hoogover, zeker ook als we keken naar het derde speerpunt, de digitale economie. Dat blijft wat mijn fractie betreft nog wel wat aan de vage kant. Daarbij vraag je, bij het lezen van het stuk, je soms ook af: wat heeft de plaatselijke bloemist, bakker of kaasboer hier nu concreet aan? Natuurlijk gaat het over andere bedrijven, maar wij hebben de laatste tijd ook veel ondernemers gesproken.

00:34:21

De heer De Haan (CDA): Ik wil een punt inbrengen, dat we vorige week tijdens de raad hadden willen maken en dat ik nu op deze manier er maar infietst en dat gaat over het betaald parkeren. Daar gaat het niet over in deze economische agenda, maar het raakt wel veel ondernemers, bijvoorbeeld aan het Overwinningsplein. Je merkt veel onvrede over de verschillen in parkeerbeleid. Bijvoorbeeld in het specifieke geval van het Overwinningsplein geldt dat sinds één maart de meter direct gaat lopen. Aan de Van Lenneplan en op het Helperplein is dat anders en daar parkeer je de eerste anderhalf tot twee uur gratis. Mijn fractie had samen met een aantal andere fracties vorige week een motie klaar om dat gelijk te trekken. Het raakt ook ondernemers in Haren. Wij zijn wel benieuwd hoe de wethouder Economisch Zaken hier in staat. Ziet zij ook de meerwaarde voor lokale ondernemingen als het overal gelijkgetrokken wordt en als je overal de eerste twee uur gratis kunt parkeren? Daar hopen we graag wat over te horen, ook al stond het niet in de economische agenda.

00:35:22

Voorzitter: Dank. Ik kijk rond. Mevrouw Jacobs, VVD.

00:35:26

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Dank u wel, voorzitter. Vier minuten om de economische agenda te bespreken. Dit is een uitdaging en het is natuurlijk te kort. Er staat een hele hoop in, dus ik zal er wat punten uithalen. Ik wil mij in ieder geval aansluiten bij de opmerking van de fractie van D66 over aansluiten al dan niet bij het MPG. Ik kan me aansluiten bij de fractie van het CDA over hoe hoogover het is. Daar zou mijn fractie graag aan toe willen voegen: hoe nu verder? Wij missen de kritische succesfactoren of de kritische prestatie-indicatoren of hoe we het ook maar willen noemen. Hoe weten we wanneer iets geslaagd is en wanneer zouden we dan ook successen kunnen vieren? Daar hoop ik een antwoord op te krijgen van de wethouder. Wij zijn in ieder geval blij om te horen – wij zijn daar wel eens kritisch over – dat het overleg met de bedrijvenvereniging goed gelopen is. Waar wij kritisch zijn, zouden we nu ook wel een compliment willen uitdelen.

00:36:23

Voorzitter: U heeft een vraag van meneer Brandenburg.

00:36:26

De heer Brandenburg (SP): Dank, Voorzitter. Die gaat over dat hoogover. Ergens snap ik dat natuurlijk wel een beetje, maar wat zou de VVD er dan wat minder hoogover in willen zien? Zeker voor een partij die hier altijd bij elke mogelijkheid roept: "De overheid scheidt geen banen". Wat moet erin volgens u? Wat kunnen we eraan doen?

00:36:45

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Volgens mij bedoel ik ook niet dat de overheid 23 banen moet scheppen. Dit zijn allemaal plannen, we gaan dit stimuleren en we gaan dat stimuleren. Wanneer vinden we dan dat het geslaagd is? Dat is wat mij betreft de concretiseringsslag die we erop willen hebben. Dat is de motor. We gaan inzetten op de energietransitie. Wat betekent dat en wat houdt dat in? Wanneer vinden we dat onze inzet is geslaagd? Als er zo veel banen zijn gerealiseerd? Niet per se door de overheid, maar vanuit die stimulering. Dit gaat allemaal van mijn tijd af, dus ik wil graag door.

00:37:17

Voorzitter: Een korte vervolgvraag en ik stel voor dat u daarna uw woordvoering voortzet.

00:37:22

De heer Brandenburg (SP): Ik begrijp dat wel, maar laad het zelf eens. Wat zou de VVD willen bereiken met deze economische agenda? U bent hier vervolgens om het college te controleren, dan kunt u toch ook zeggen wat u wil?

00:37:31

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Ja, dat kan ook. Echter, als ik het antwoord van de wethouder krijg. Voor hetzelfde geld zit het daar al in. Wat wij zouden willen, is weten hoe de doelstellingen uit de economische agenda in de praktijk worden vormgegeven, zodat wij dan inderdaad kunnen zeggen: wat ons betreft is het geslaagd. Er zijn nog wel een aantal specifieke punten waar wij iets zouden willen en daar kom ik in het vervolg van mijn woordvoering op.

00:37:55

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Wat zouden in ieder geval, zonder de overige onderdelen van

het plan tekort te willen doen, ook graag in willen zoomen op ruimte voor bedrijven. We zien dat het mkb in onze gemeente sterk vertegenwoordigd is, naast een publieke en semipublieke sector. We zien ook dat dit de sector is die de afgelopen periode heel veel klappen heeft gehad en op dit moment weer de grote klappen krijgt door de enorm stijgende energieprijzen. Het is een hele belangrijke sector, omdat ze inderdaad heel veel banen schept en ook juist voor onze mbo'ers. Dit vergt wat ons betreft blijvende aandacht. Wat vinden het interessant om ook daar de economische barometer goed voor te krijgen. Je ziet ook dat retail in sommige situaties wel de noodklok luidt en dat in Groningen de inkomsten toch heel erg achterblijven bij een aantal grote bedrijfstakken. Hoe zou wil de gemeente dat meten zodat zij daar adequaat op in kunnen zetten? Dan zou ik nog graag wat vragen willen stellen over de wijk- en dorpswinkelcentra en het economisch belang daarvan. We zien dat de winkelcentra omgevormd worden in de toekomst tot wijkcentra. Daar hoort inderdaad een goede bereikbaarheid bij, daar hoort parkeervoorziening bij, daar hoort groenvoorziening bij en aandacht voor klimaatadaptatie.

00:39:13

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): We zien dat er in tal van andere beleidsterreinen ook gebiedsregisseurs zijn. Is het ook het idee dat we daar economische regisseurs krijgen die één en ander in goede banen kunnen leiden? Is de afdeling EZ daar goed op toegerust? Hoe kunnen we ondernemers en mkb'ers stimuleren om een beroep te doen op bijvoorbeeld ontwikkelings- en subsidiegelden. Die zijn veelal voor handen zijn en je ziet nu dat veelal onderwijsinstellingen en andere instellingen daar gebruik van maken. Ik zou me willen graag willen aansluiten bij juist de levendigheid van de wijk- en dorpswinkelcentra en de kritische en kwetsbare periode, waar ook de mkb'ers in zitten, om ook goed te kijken naar de goed bereikbare en de klantvriendelijke wijkwinkelcentra. Daar hoort wat ons betreft ook een aantrekkelijk parkeerregime bij. Dan zou ik vanuit economisch perspectief zeggen: doe overal, behalve in de binnenstad, een bepaalde vorm van vrij parkeren. Tot zover, Voorzitter.

00:40:16

Voorzitter: Dank. Ik geef het woord aan de heer Moerkerk van de Stadspartij 100% voor Groningen.

00:40:21

De heer Moerkerk (Stadspartij 100% voor Groningen): Dank u wel, Voorzitter. Een paar vragen zijn al gesteld. Een vraag die ik kort wil herhalen, is de vraag van de heer Van der Laan die aangeeft, ik mis wat focus in het document. We kunnen wel positief zijn over het document. Het laat veel zien wat we willen doen en heel, heel, heel veel ambities. Als ik ook moet zeggen wat ik met één komma zes of misschien wel zestien miljoen zou willen doen, dan is het de kleine ondernemer in deze stad te helpen groeien en robuuster zich te profileren in deze stad. We hebben een hele grote dienstensector. De collectieve sector in Groningen is groot en dat vind je ook heel erg terug in deze nota. Het sluit heel erg aan op het collectief ontwikkelen van zaken. Het ombuigen van de economie enzovoort is prima, maar de verdien capaciteit van onze Groninger economie komt niet echt goed naar voren in deze nota. De robuustheid of de stresstest zou je kunnen zeggen van een crisis die komt in energie of misschien op andere vlakken, kan wel eens negatief uitpakken. Dat hoofdstuk mis ik een beetje in deze notitie. Waar zitten de risico's en waar zitten de kansen, als het gaat om de economie een verdien capaciteit te geven die toekomstbestendig is?

00:41:33

Voorzitter: De heer Van Zoelen heeft hier een vraag over.

00:41:36

De heer Van Zoelen (Partij voor de Dieren): Dank, Voorzitter. De heer Moerkerk heeft het nu specifiek over de stad, waar de kosten bijna altijd hoger zijn en daardoor zullen de ondernemers het ook moeilijk hebben. Is de heer Moerkerk het dan ook met mij eens – ik weet het niet, misschien bedoelt hij ook wel de hele gemeente – dat ook kleine ambachtelijke ondernemers geholpen moeten worden, juist ook in de wijken en dorpen? Dat daar misschien ook kansen liggen of betere kansen dan alleen specifiek in de stad?

00:42:04

De heer Moerkerk (Stadspartij 100% voor Groningen): Dat zou kunnen. Wat ik tegenkom bij ondernemers is dat ze worstelen met de arbeidsmarkt, dat spreekt voor zich, maar ook met bureaucratie, vergunningen en dingetjes die niet mogen. Je bordje moet van de stoep af, je mag niet meer parkeren, je mag niet meer met iets rijden in de stad. Ze worstelen met dat soort thema's en we moeten ze op dat vlak meer helpen. Dat speelt niet alleen in het centrum, dat speelt ook buiten het centrum. Die aandacht voor die kleine ondernemers. Het zijn veel kleine ondernemers met twee, drie man personeel. Misschien kunnen we ze helpen iets te groeien. Dat mis ik een beetje in deze notitie. Hoogover staat het er helemaal mooi. Ik vind het een goede notitie, maar de vraag concreet aan B&W is: kunnen we misschien iets meer vertellen over verdien capaciteit en focus aanbrengen in die toch beperkte € 400.000 per jaar? Het is niet één komma zes miljoen op een begroting van één komma vier miljard. Het is vier ton op één komma vier miljard per jaar. Iets meer focus dus. Dank u wel.

00:43:02

Voorzitter: De heer Brandenburg van de SP voor woordvoering.

00:43:06

De heer Brandenburg (SP): Dank, Voorzitter. Nog een paar punten van de SP. Ik zal me niet houden aan deze vergaderorde. Ik doe alles in één termijn. Wij kunnen ons ook in grote lijnen wel vinden in deze agenda. We snappen ook de gekozen onderwerpen die erin staan, dus dat is wat ons betreft goed. Wij hebben altijd bij de economische agenda, die toch in zich draagt dat die wat hoogover is, gewezen op het risico dat dit soms wat kan ontaarden in wat academische clubjes voor een kletsende klasse. Wat ons betreft, is het ook wel echt van belang dat dit leidt tot echte banen voor mensen met een beroepsopleiding die in onze gemeente werkzaam zijn. We zien dat ook wel terug in dit document en we zien ook in de gekozen lijnen wel de mogelijkheden. Als je het hebt over de energietransitie en als je het hebt over de gezondheidszorg, dan zitten daar natuurlijk heel veel mogelijkheden voor mensen die werken met hun handen of een beroepsopleiding hebben gedaan.

00:44:02

De heer Brandenburg (SP): Wat betreft het toekomstbestendig en maatschappelijk verantwoord ondernemen, ziet mijn fractie een grotere rol voor het midden-, maar misschien nog wel meer voor het kleinbedrijf. U kent ons natuurlijk als een partij die altijd gaat voor democratisering van de economie. Dat komt ook vaak het best tot zijn recht in de wat kleinere bedrijven. Daar is wat meer inspraak en zeggenschap voor werknemers. Wat ons betreft maken we in de komende jaren ook echt werk van het steunen van kleine

ondernemers, bijvoorbeeld in de huurprijzen, in bedrijfsruimten, in wijk- en dorpswinkelcentra en gaan we dit ook expliciet opnemen in alle wijkvernieuwingsplannen en de nieuwe wijken, waarbij we weer gaan zorgen voor betaalbare locaties voor midden- en kleinbedrijf op straathoeken, zodat we bouwen aan sterke wijken met werkgelegenheid en bedrijvigheid. Ik denk dat het college dat ook wel ziet, maar ik stel toch de vraag: wat vindt het college daarvan?

00:44:58

De heer Brandenburg (SP): Tot slot – misschien hoort het niet helemaal hier thuis, maar ik denk toch dat we er iets mee moeten – hebben we natuurlijk ook een grote agrarische bedrijvigheid tegenwoordig in onze gemeente. Die zijn ook van belang als je het hebt over toekomstige lokale en duurzame voedselvoorziening. Die zijn ook van belang in die andere transitie, die we sinds een paar jaar ook in de agenda zetten, de eiwittransitie. Mijn fractie vraagt zich af: hoe ziet het college dat in de toekomst en hoe brengen we die ook dichterbij lokale voedselvoorziening? Hoe kunnen wij bijvoorbeeld boeren steunen om hun bedrijf ook in te zetten voor brede welvaart en sociaal werkgeverschap? Ik ben wel benieuwd hoe andere fracties daarnaar kijken. Zou het niet een idee zijn om ook een hoorzitting met boeren uit onze gemeente hierover te organiseren en hierover met ze in gesprek te gaan? Tot slot sluit ik mij nog aan bij de vragen over Shell van de Partij voor de Dieren. Wat ons betreft trappen we die hele club uit Groningen, maar dat spreekt voor zich. Dank u wel.

00:46:00

Voorzitter: De heer Wennink van de ChristenUnie voor woordvoering.

00:46:03

De heer Wennink (ChristenUnie): Dank u wel, Voorzitter, een aantal punten. Het eerste is al gezegd, de agenda is een vervolg op de vorige. Wat ons betreft heeft dat positieve kanten. Daarmee geven we ook duidelijkheid aan ondernemers. We zijn stabiel. Het werkt voor het lobbyen voor fondsen, dat blijkt. Daarom wel de vraag aan het college of het vormen van deze speerpunten, het vasthouden aan de thema's waar we al eerder aan vasthielden, ons niet te veel afleidt van het zorgen voor een ondernemersklimaat in brede zin. We zien voordelen van het gebruik van speerpunten, maar hebben we daardoor niet wellicht een soort blinde vlek op andere thema's?

00:46:47

De heer Wennink (ChristenUnie): Het tweede punt is de maatschappelijke meerwaarde. Het stuk noemt heel vaak dat ondernemerschap wat ons betreft maatschappelijke meerwaarde moet hebben. Dat is hartstikke mooi. Uiteindelijk zien we dat ondernemers op heel veel fronten kunnen en willen bijdragen aan maatschappelijke problematiek, aan oplossingen bieden, mensen een baan bieden aan mensen die wellicht niet zomaar aan een baan komen. De vraag is uiteindelijk voor ons wel, hoe gaan we die maatschappelijke meerwaarde aan een 'meetlat' leggen? We zeggen, maatschappelijke meerwaarde is essentieel. Dat noemen we in het stuk echt heel erg vaak. Uiteindelijk is het dan de vraag: gaan we dat uitdrukken in het type werkgelegenheid dat een bedrijf biedt? Of betekent dat hoeveel voetballen een ondernemer sponsort bij de voetbalclub? Die maatschappelijke meerwaarde zit op allerlei verschillende fronten. Hoe zorgen wij ervoor dat we ook daadwerkelijk gaan sturen op

maatschappelijke meerwaarde? Kunnen we daarop sturen of kunnen we alleen maar zeggen, dat vinden wij belangrijk. Hoe is dat sturen mogelijk?

00:47:50

De heer Wennink (ChristenUnie): Over het sturen nog een ander puntje, namelijk ruimte voor ondernemen. De ruimte raakt op, we hebben een lage leegstand en de terreinen raken langzamerhand een beetje op. Dat zien we in de stukken wel voorkomen. Verschillende tactieken worden genoemd, namelijk ontwikkellocaties hebben nog steeds bedrijventerreinen. Wat ons betreft prima. We zetten in op de combinatie woon-werkverkeer in wijken. Ook hartstikke mooi, maar daar is ook de vraag: hoe normatief gaan we als college optreden bij het faciliteren van nieuwe bedrijvigheid? Daar heeft het college vast een visie op. Wat ons betreft, als er al tien autodealers in een straal van een kilometer liggen, kun je toch de vraag stellen of we nog een elfde autodealer nodig hebben. De vraag aan het college: hoe normatief gaan we zijn de komende jaren? Daar wil ik het bij laten. Dank u wel.

00:48:42

Voorzitter: Dank. Ik kijk rond, mevrouw De Groot, Student en Stad.

00:48:47

Mevrouw De Groot (Student en Stad): Dank u wel, Voorzitter. Ik heb nog een aantal vragen aan de wethouder. De eerste is: worden startups ondersteund en op wat voor manier worden startups ondersteund bij het vinden van een pand, een kantoor of een werklocatie? Is dit voldoende en kunnen we meer doen? Als tweede, hoe staat de wethouder tegenover het uitbreiden van Startup City op Zernike? De derde vraag is: op wat voor manier is de gemeente van plan om de jonge generatie aan te trekken om bij haar organisatie aan de slag te gaan? Er is natuurlijk een ontzettende vergrijzing, ook bij de gemeente zelf. Wat voor concrete plannen hebben we hier om jong talent aan te trekken? We hebben het al een aantal keer gehad, ook op initiatief van de PvdA, over de kleine speciaalzaken en retail-ondernemers. Is het zo dat er meer dan anders kleine speciaalzaken verdwijnen uit de binnenstad? Daar wil ik het even bij laten. Dank u wel.

00:49:54

Voorzitter: Ik geef het woord aan de heer Van de Vendel, GroenLinks.

00:49:58

De heer Van de Vendel (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Ten eerste een mooie nieuwe economische agenda. Fijn om te zien dat circulair sociaal ondernemen een grotere positie krijgt. We hopen, wat D66 ook al noemde, dat het vanaf nu ook integraler wordt bekeken en dat in de volgende economische agenda circulaire economie al zo staat in deze gemeente, dat alles daaronder kan worden gehangen. Dat het niet een achteraf hoofdstuk is, maar dat vanaf daar de hele gemeente en het hele economische beleid ingekleurd kan worden. Voor nu heb ik een aantal korte vragen. Voor circulaire bedrijven hebben we uiteraard ook veel extra bedrijfsruimte nodig. Hoe ziet het college het faciliteren van deze bedrijfsruimte voor zich? Is er nog mogelijkheid tot de inbreiding op de huidige bedrijventerreinen? Zouden we dan ook voorkeur moeten geven aan bedrijven met een circulair businessmodel voor de beschikbare schaarse ruimte? Moeten we dan wellicht ook wat doen met het huurbeleid of dat op een andere manier ondersteunen? In hoeverre ziet het college mogelijkheden om

samen met het bedrijfsleven te kijken naar een minimum, al op korte termijn, van het gebruik van circulaire stromen om inderdaad in 2030 tot een halvering te komen van ons grondstoffengebruik? Daar wil ik het voor nu bij laten.

00:51:36

Voorzitter: Dank. Volgens mijn lijstje moet alleen mevrouw Blauw van de PVV nog. Klopt dat?

00:51:44

Mevrouw Blauw (PVV): Ja, dat denk ik wel. Ik was wat later. Allereerst wil ik ook even opmerken dat de PVV het jammer vindt dat voor zo een belangrijk punt op verkiezingsdag een commissie wordt gehouden, maar dat terzijde. Het doel van de economische strategie moet zijn om voor Groningers meer en betere banen te creëren. Banen voor alle opleidingsniveaus, waardoor Groningers uit de bijstand en onder de armoedegrens vandaan komen. Wij vinden dat een visie op smartindustrie en maakindustrie een beetje ontbreekt in deze economische agenda. Wat we geleerd hebben van de coronacrisis en de geopolitieke crisis rond Oekraïne, is dat we te afhankelijk zijn van mondialisering.

00:52:33

Mevrouw Blauw (PVV): Wij willen bijvoorbeeld meer fabrieken en maakindustrie naar Nederland halen, zodat we minder afhankelijk worden van het buitenland. Dat betekent dat we op een slimmere manier ook maakindustrie en logistiek naar Groningen moeten halen. Dat zorgt voor een breder palet van banen voor zowel laagopgeleiden als hoogopgeleiden. Deze diversiteit aan banen geeft ook meer perspectief voor mensen aan de onderkant van de samenleving. Groningen leent zich met de RUG en de Hanzehogeschool heel erg goed voor een BrainPort, zoals bijvoorbeeld Eindhoven dat heeft; een innovatieve technologieregio waar denkers en doeners slim samenwerken in de maakindustrie en waar bedrijven nieuwe banen creëren. Onze vraag aan het college is waarom we niet aan het kabinet vragen om Groningen deze status te geven en ook te investeren in een maakindustrie?

00:53:25

Mevrouw Blauw (PVV): Het is belangrijk om te kijken wat er aan aanbod is hier in de gemeente en regio. We moeten zorgen dat we onze eigen economie, maakindustrie en onze eigen broek op kunnen houden. Een positief punt vinden wij de gezondheidseconomie. Groningen heeft met het UMCG, het Martini Ziekenhuis en het Life Cooperative een uitstekende gezondheidseconomie, maar ook dit kan qua marketing wat beter. Stel als doel om de belangrijkste medische regio te worden van Noord-Europa door uit te bouwen wat er nu al is aan Medical Valley of medisch BrainPort, waar alle grotere medische bedrijven en nieuwe startups deel vanuit willen maken.

00:54:03

Mevrouw Blauw (PVV): We zijn erg kritisch over de energietransitie, dat zal jullie niet verbazen. TNO heeft al aangetoond dat op middellange termijn dit netto geen enkele baan oplevert. Daarbij is het net al helemaal vol door die extra zonnepanelen en windmolens. Er kan geen bedrijf meer bij. Dat vinden wij een groot risico, waar wij al zeventien jaar op wijzen en uit onderzoek blijkt dat dus nu uit te komen. Kan het college ook garanderen dat het vestigingsklimaat niet wordt verslechterd door het dichtslibben van het stroomnet?

00:54:38

Mevrouw Blauw (PVV): De energierekening gaat door deze klimaatagenda ook alleen maar omhoog en de belastingen en vaste lasten vanuit TenneT en Enexis blijven de komende jaren stijgen. Wij vinden dit economisch niet verantwoord en Groningers worden daardoor de energiearmoede ingedrukt. We vragen aan het college: wat leveren die al die projecten aan banen op voor de langere termijn? Wat wij ook wel zien, is dat het veelal tijdelijke projectontwikkelaars uit het netwerk zijn en geen banen voor de Groningers. Ik ben volgens mij ook al redelijk door mijn tijd of niet? Dan de financiën. Onze vraag is of je met zulke kleine bedragen per jaar een verschil kunt maken op al deze gebieden. Ons uitgangspunt is dat Groningers meer en betere banen, stijging van de koopkracht en een betere toekomst moeten krijgen. Dat doe je niet door ideologie en economie te vermengen met elkaar. Dat was het.

00:55:50

Voorzitter: Dank. Ik kijk even om me heen. Volgens mij heeft iedereen politieke vragen kunnen stellen en eerste standpunten kunnen delen. Dan kijk ik naar het college. U heeft ongeveer een kwartier de tijd om een flinke portie vragen te beantwoorden, dus aan u het woord.

00:56:08

Mevrouw Bloemhoff: Voorzitter, dank u wel. Ik ga mijn best doen om dat allemaal ordentelijk te beantwoorden. Allereerst dank voor de complimenten die zowel ter linker- als ter rechterzijde van het politieke spectrum zijn uitgedeeld voor deze agenda. Daar zit de ambtelijke ondersteuning, dus dat is ook voor de mensen die hier samen met de bedrijvigheid aan gewerkt hebben. Het gaat goed met de Groninger economie, heel erg goed. Er gebeurt veel en dat kunnen we zien als we door de binnenstad fietsen. Soms wel heel veel wegopbrekingen, maar het laat zien dat er wat gebeurt en wordt gewerkt aan de stad. Er is een reuring in de binnenstad en veel ondernemers. Tegelijkertijd zien we dat ook op de transities het nodige gebeurt. EuroSonic heeft hier een grote waterstofdome, er gebeurt het nodige op de energietransitie en als het gaat om IT. Met EuroSonic hadden we hier een heel groot congres 'Music meets Tech', waar ontzettend veel bedrijvigheid op afkwam. Als het gaat om de gezondheidseconomie zien we ook hele mooie ontwikkelingen, zoals Pharma-NL en de gezondheidshuizen waar we mee bezig zijn. De betekenis van de gezondheidseconomie is voor het sociaal domein heel erg belangrijk en dat is hartstikke goed.

00:57:28

Mevrouw Bloemhoff: Ik wil graag van de gelegenheid gebruikmaken om de nieuwste cijfers die OIS heeft gepresenteerd over de werkgelegenheid hier te benoemen. In de jaren 2021 en 2022 is de werkgelegenheid in de gemeente Groningen gestegen met 6.500 banen. We zitten nu op ongeveer 170.000 arbeidsplaatsen. Het mooie is dat er ook behoorlijk veel vaste banen bij zijn gekomen. Dat was ook ongeveer 7.500, dus dat is hartstikke mooi. Iets minder vind ik altijd dat het aantal zzp'ers ook hard gestegen is, met name ook in sectoren als zorg en onderwijs. Het is echter een andere tafel waar we het gesprek daarover aan moeten gaan. Ik geef ook landelijk bij de minister aan dat dit echt van het college hier een zorg is, dat we aan de slag gaan met het rapport van de Commissie Borstlap en daar uitvoering aan geven. Dat wilde ik daarover zeggen.

00:58:36

Mevrouw Bloemhoff: Het gaat dus heel erg goed met de Groninger economie, als je het macro bekijkt. Natuurlijk zijn er ook veel ondernemers die het op dit moment moeilijk hebben, met de energiekosten en de energiecrisis die nu volgt op de coronacrisis die we hiervoor hadden. Ik kan wel zeggen dat wij zowel in de coronatijd als ook nu zoveel mogelijk werken aan één loket samen met de GCC en VNO-NCW, waar die ondernemers terecht kunnen en zodat we ze direct kunnen ondersteunen. Met de koepel – ik zie Klaas Holtman daar zitten – zijn we heel druk aan de slag om te kijken hoe we die individuele ondernemers kunnen helpen om deze moeilijke tijd door te komen. Dat was natuurlijk ook al benoemd.

00:59:21

Mevrouw Bloemhoff: Als we het macro bekijken, gaat het goed en ondertussen zien we wel – en daar zijn een aantal vragen over gesteld – dat de bedrijventerreinen vollopen. Als je kijkt naar de ruimte die er is, dan zitten er grenzen aan die groei van de stad, omdat we beperkte ruimte hebben. Ik ga daar zo nog in de beantwoording op in. Aan de andere kant zien we natuurlijk ook dat de arbeidsmarkt knelt, dus zowel het menselijk kapitaal als de ruimte nopen tot het maken van keuzen. Daarom kiest het college niet voor groei om de groei, maar groei als middel voor goed werk, brede welvaart en groene bedrijventerreinen. Dat zijn de keuzen die in deze agenda gemaakt worden, waarbij we natuurlijk weer inzetten op de transities gezondheid, energie en digitalisering.

01:00:11

Voorzitter: Er is een korte vraag van mevrouw Jacobs op dit punt.

01:00:16

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Dank u wel, Voorzitter. Volgens mij was dat net ook al gezegd, wat is de definitie van goed werk?

01:00:21

Mevrouw Bloemhoff: Kwalitatieve werkgelegenheid die ook aansluit in mijn optiek op de arbeidsmarktsituatie zoals die hier is. We hebben nog heel veel mensen die we met een goed woord 'ongekend talent' noemen en met een slecht woord 'onbenut arbeidspotentieel'. Hoe kun je zorgen dat er een match is tussen wat wij hebben aan menselijk kapitaal en hoe dit aansluit op bedrijvigheid? Daar zou je, als het gaat om de uitgifte van kavels, gericht naar kunnen kijken. Net als natuurlijk de bijdrage die bedrijven leveren aan die energietransitie en ook de ruimte die we bieden aan circulaire bedrijvigheid. Je zou bewuster moeten kijken naar wat voor bedrijven trekken we aan. Praktische werkgelegenheid, die ook aansluit bij mensen die we nu nog aan de kant hebben staan en het stimuleren van impact en circulair ondernemen.

01:01:20

Mevrouw Bloemhoff: Dan ga ik naar de beantwoording van de vele vragen die door de raad zijn gesteld. Ik begin met de Partij van de Arbeid. U had de vraag gesteld of er voldoende middelen zijn voor praktische werkgelegenheid. Als je het ziet in de ruimtelijke sfeer, dan heb ik net gezegd, wat op dit moment het kader is. Als we kijken naar de arbeidsmarkt, naar de mogelijkheden, dan zie ik dat er legio mogelijkheden zijn. We hebben Kansrijk Beroep. Bij Kansrijk Opleiden kunnen mensen allemaal voorschakeltrajecten doen om opleidingen te

doen in de sectoren energie, bouw en techniek, dus daar zijn opleidingsmogelijkheden. Er zitten ook fondsen achter. Ik zal daar zo nog even op terugkomen, maar er zijn genoeg fondsen om die opleidingen te kunnen bekostigen. Middelen in financiële zin zijn er op arbeidsmarktregioniveau op dit moment voldoende. Het gaat natuurlijk ook om hoe we dingen met elkaar uitgevoerd krijgen. Ik denk, als het gaat om arbeidsmarktbeleid...

01:02:26

Mevrouw Bloemhoff: Dat raakt hier heel erg aan en het hangt heel erg met elkaar samen. We hebben u laatst in een sessie helemaal bijgepraat over wat er allemaal speelt. Ik denk dat wij op het gebied van arbeidsmarkt het nodige doen om mensen de stap te laten maken naar die praktische werkgelegenheid.

01:02:44

Voorzitter: Een korte vraag van de heer Van der Laan.

01:02:48

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Een mooi bruggetje, Voorzitter. Als je kijkt naar toekomstbestendig arbeidsmarktbeleid, daar wordt dan € 50.000 euro op ingezet. Dat is ongeveer een halve fte ambtenaar en een kwart zzp'er. Hoe kun je met zo een bedrag het verschil maken met alle andere fondsen en bedragen die er zijn?

01:03:11

Mevrouw Bloemhoff: Voorzitter, dit is wel even handig. We hebben hier een kaderdocument wat aangeeft wat we allemaal doen. Hier zetten we 50.000 vanuit de economische agenda in. Ik kan u net niet goed zien en niet goed aankijken. Hier zetten we 50.000 in vanuit de economische agenda, maar er zitten nog heel veel andere middelen naast. Het totaalbedrag wat we uitgeven aan arbeidsmarktbeleid is niet enkel de € 50.000 vanuit dit beleid, maar er zijn nog meer middelen die we vanuit de arbeidsmarkt inzetten. We kunnen u natuurlijk een overzicht doen toekomen van wat er bijvoorbeeld vanuit Werk in Zicht uitgegeven wordt. Daar refereerde ik net bij de beantwoording van de heer Tjepkema aan, omdat we de raad een presentatie hebben gegeven over wat we op dit moment doen op het gebied van arbeidsmarktbeleid. Ik denk dat ik daarmee ook uw vraag in algemene zin kan beantwoorden.

01:04:00

Mevrouw Bloemhoff: Als het gaat om de economische agenda, dan stelt u denk ik terecht, er zitten beperkte middelen in deze economische agenda. Dan zou ik natuurlijk kunnen zeggen: de raad beschikt bij de begroting over hoeveel geld er is voor de economische agenda. De heer De Haan stelde terecht, er is een groot Just Transition Fund. Ik heb bij de agendacommissie twee keer het verzoek gedaan om u daar eens wat uitvoeriger over bij te praten. Driehonderddertig miljoen voor de hele arbeidsmarktregio Groningen waar we uit kunnen putten. We hebben natuurlijk het Nationaal Programma Groningen. Dit is vanuit de economische en beleidsmatige kant, maar we hebben ook nog ambtelijke capaciteit om dingen uit te voeren. Alle mensen die daar zitten, worden niet betaald uit dit potje. Dat is structureel ambtelijke capaciteit, accountmanagers die langs bedrijven gaan. Dit is maar een deel van de totale economische budgetten die er zijn.

01:05:04

Mevrouw Bloemhoff: Dan wil ik even terug naar die ruimte voor bedrijvigheid. De vraag van de heer Tjepkema: is er voldoende ruimte voor bedrijven? We zien op dit moment dat de bedrijfsterreinen vollopen. Wij komen met een brief richting de raad om u daar meer inzage in te geven. Ik zeg toe dat wij met een brief komen met een vastgoedmonitor en wat er de komende jaren nodig is. Het is ook niet voor niets dat we bijvoorbeeld, als het gaat om kantoren, bij het Stationsgebied ook echt kantoren moeten bouwen, want anders kunnen we op een gegeven moment bedrijven niet meer huisvesten. Dat is wel van belang. Mevrouw Jacobs merkte terecht op, als onze stad groeit en er komen woningen bij, dan moeten de mensen ook werk hebben. Daar komen we bij u op terug. U kunt daar ik denk ik in het tweede kwartaal, ik kijk nog even naar die kant, een brief over ontvangen.

01:05:57

Mevrouw Bloemhoff: Dan de vragen over zicht op het talent. Die vraag was ook door Student en Stad gesteld.

01:06:03

Voorzitter: Mevrouw Bloemhoff, u heeft een korte vraag over het vorige punt over ruimte van de heer Moerkerk.

01:06:09

De heer Moerkerk (Stadspartij 100% voor Groningen): Het gaat over die kantoorcapaciteit. Er zijn een paar honderd ondernemers, die afgelopen week een brief hebben gekregen over hun energielabel. Dat ze niet minimaal energielabel C hebben en dat ze dat moeten hebben in augustus en anders een dwangsom krijgen. Ik begrijp heel goed de intentie daarachter; je moet je gebouw energievriendelijk maken. Echter, dat legt natuurlijk wel een enorme druk, als dit zich zo doorzet, op het sluiten van kantoren al vanaf augustus, want die dwangsommen zijn fors. Misschien zit daar wat lucht als het een beetje nijpend wordt. Kan de wethouder daarop reageren?

01:06:44

Mevrouw Bloemhoff: Voorzitter, daar schrijven we de gebouweigenaren aan, want die moeten in actie komen. De grote projectontwikkelaars en grote vastgoedbezitters moeten met name in actie komen, als het gaat om het naar label C brengen. Goed, het is rijksbeleid, dus dat gaan we ook volgen en we houden de vinger aan de pols.

01:07:10

Mevrouw Bloemhoff: Als het gaat om hoe houden we zicht op talent in de regio, We hebben in 2022 het onderzoeksprogramma Talent in de Regio gestart, samen met de RUG en de Hanzehogeschool; hoe zien de loopbaanpaden van studenten in Noord-Nederland er precies eruit en hoeveel studenten wonen hier op achtentwintigjarige leeftijd nog? Op dit moment loopt er een onderzoek bij Bureau Lef naar de beweegredenen van jonge mensen om al dan niet hier te blijven; hoe kiezen zij hun studie en hoe kiezen ze vervolgens een baan? De resultaten verwachten we in het tweede kwartaal van 2023. Dat kunnen we u natuurlijk doen toekomen en dan kunt u een discussie over dit thema voeren. Ik merk dat ook bij Student en Stad het thema erg leeft, maar het is natuurlijk aan u wat u daarover agendeert.

01:08:10

Mevrouw Bloemhoff: De heer Van Zoelen van de Partij voor de Dieren, hoe zit het met de

verhouding banen en mensen? U zegt: "We hebben nog heel veel ouderen aan de kant staan en hoe monitoren we dat?" Ik denk dat ik net in algemene zin daar wat over gezegd heb. Ik wil graag beter, ook met bedrijven, in gesprek over hoe we nog meer oudere mensen een plek op de arbeidsmarkt kunnen bieden. We moeten dat wel doen en heel veel bedrijven willen dat ook wel, maar daar kunnen we ze vanuit Werk in Zicht bij ondersteunen. Wij moeten daar zeker aandacht voor hebben. De verdergaande flexibilisering heb ik genoteerd. Ik weet niet meer zo goed wat de vraag daarbij was. U had een concrete vraag over beter belonen en de minimumloondiscussie.

01:09:03

De heer Van Zoelen (Partij voor de Dieren): Veertien euro.

01:09:05

Mevrouw Bloemhoff: Dat is echt landelijk beleid. Als gemeente Groningen hebben we zelf als werkgever aangegeven, dat wij vonden dat de VNG ten minste naar die 14 euro moest. Anders moet je de discussie voeren bij het inkoopbeleid, want daar zitten vooral de instrumenten. Verder is het echt een landelijk thema van het sociaal akkoord.

01:09:26

Mevrouw Bloemhoff: Shell daar zit spanning op. Ik snap heel goed wat u daarin aangeeft en de SP ook. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat wij best van andere partijen gebruik kunnen maken, maar als wij meters willen maken in de energietransitie, dan kunnen we op dit moment niet om Shell heen. Zo simpel is het. Als wij die energieopgave enorm willen versterken, dan is het op dit moment – daar kan de gemeente Groningen niet zoveel aan doen – op landelijke schaal zo geregeld met de energievoorziening. Dan hebben we Shell nodig in innovaties bijvoorbeeld met waterstof en op andere thema's. Dat is het eerlijke antwoord.

01:10:07

Mevrouw Bloemhoff: Dan haalt De Partij voor de Dieren ook het verschuiven van de binnenstad naar de dorpen en het belang van de wijkwinkelcentra aan. Het is ook door andere fracties hier benoemd. De SP kan ik mij herinneren. Het is zeer belangrijk en ik meen dat het er ook in staat. Er staat in het coalitieakkoord dat wij ons echt willen inzetten voor de versterking van de lokale economie in de wijken en dorpen. De suggestie van horeca uit de binnenstad naar de wijken. Ik denk zelf dat het én én kan en dat een horecaondernemer vooral zelf moet bepalen waar hij zijn waar wil verkopen. Ik denk wel dat we die wijk- en dorpswinkelcentra nog wat meer kunnen stimuleren.

01:10:49

Mevrouw Bloemhoff: Dan had u nog een vraag over proefdieren in de medicijnindustrie. Op dit moment lopen er allerlei landelijke onderzoeken naar een diervriendelijke medicijnindustrie, dus we sluiten aan bij de landelijke onderzoeken. Ik heb begrepen dat we met Pharma-NL, één van onze projecten, ook bezig zijn met hoe we op een andere manier de industrie kunnen verduurzamen en diervriendelijker kunnen maken. De Partij van het Noorden had een algemeen verhaal over – en ik snap ook dat die vraag wordt gesteld – wat kun je doen voor één komma vier miljoen en wat kun je doen voor vier ton. Ik denk dat ik dat net duidelijk heb gemaakt met de fondsen. Ik denk ook dat we moeten zien dat wij aan de hand van deze agenda soms subsidieaanvragen binnenkrijgen voor grote projecten, zoals

Pharma-NL. Dan zetten we daar een beetje geld als gemeente tegenaan, maar het meeste moet uit het bedrijfsleven komen, van andere fondsen of het Nationaal Groeifonds, waar net ook aan werd gerefereerd. Onze bijdrage vanuit de economische agenda is dan niet zo heel hoog, maar kan wel een stimulans zijn en laten zien dat je er als gemeente achterstaat. Op die manier werkt het.

01:12:07

Mevrouw Bloemhoff: De lobby voor grote bedrijven. Ik weet niet meer zo goed wat uw vraag daarover was, die ben ik even kwijt. Als u deze nog in tweede termijn zou willen stellen, dan komen we daarop terug. D66 heeft twee vragen gesteld over internationale bedrijven en hoe we gaan beoordelen of iets waardevol is of niet. We kondigen nu aan dat we gericht willen kijken, als we mensen inzetten om bedrijven hiernaartoe te krijgen, naar wat voor soort bedrijvigheid past. Wat mij betreft is die economische agenda daar leidend in. Wat doet het voor de werkgelegenheid en hebben we ook de mensen om dit werk te kunnen doen, dus de werkgelegenheidskant gecombineerd met levert het een bijdrage aan de circulaire economie en levert het een bijdrage aan de drie transities die beschreven staan in deze agenda. Zo zou je natuurlijk met een kader kunnen werken in de keuze van welke bedrijven je actief acquireert.

01:13:21

Mevrouw Bloemhoff: Dan was er een vraag over sluit die economische...

01:13:27

Voorzitter: U heeft een vraag van de heer Rustebiel over de beantwoording van de vragen.

01:13:32

De heer Rustebiel (D66): Dank voor het antwoord. Dank voor het woord, Voorzitter. Ik denk dat het college dan zegt dat ze zich primair richten op het aantal sectoren, maar dat bedrijven uit allerlei andere sectoren die zich aandienen ook welkom zijn in Groningen? Zo heb ik het antwoord van het college begrepen.

01:13:46

Mevrouw Bloemhoff: Uw angst was dat die dan niet meer welkom waren? Ja, die zijn wel welkom, alleen de vraag is waar je focus naar uitgaat. Als je het over een bepaald bedrag hebt, moet je ook reëel zijn in waar je de focus legt.

01:13:58

Voorzitter: We hebben een gezamenlijke uitdaging, dat is namelijk de tijd. We gaan langs alle vragen van de politieke partijen en we zijn, als het goed is, volgens ons lijstje bij de vierde partij. In ieder geval de oproep aan de raad om de vragen te beperken tot echt de punten die nodig zijn en de uitdaging aan de wethouder om te kijken of het mogelijk ook op thematische manier zou kunnen.

01:14:20

Mevrouw Bloemhoff: Ik doe mijn best, Voorzitter. Er zijn zoveel thema's benoemd, dat ik graag de...

01:14:24

Mevrouw Bloemhoff: Goed, ik ga mijn best doen. Verder was er een vraag over de economische impuls. We sluiten natuurlijk aan bij RIS3-strategie die in Noord-Nederland ligt

en bij de afspraken die we in het Akkoord van Groningen hebben gemaakt. Zo leggen we al die documenten op elkaar, zodat we een gezamenlijke focus hebben en niet iedereen apart een focus heeft. CDA vond het hoogover en vroeg digitaal, waar gaat dat over? Dat is ook juist heel erg gericht op mkb-bedrijven. Noordelijke online-ondernemers is een belangrijke sector. Het zijn ook wel veel kleinere bedrijven. Het zijn niet allemaal hele grote bedrijven. We helpen op dit moment bijvoorbeeld ondernemers met hun digitale vaardigheden in die combinatie met de GCC en VNO-NCW.

01:15:15

Mevrouw Bloemhoff: Als het gaat om de parkeerproblematiek wil ik niet een nieuwe discussie in dit verband, maar vind ik dat we die aan een andere tafel moet voeren. Het punt is in elk geval gemaakt. De VVD heeft het gehad over de retail en maatwerkdienstverlening. Wij werken echt toe naar dat ene loket. Op dit moment, samen met GCC en VNO-NCW zijn we bezig met hoe kunnen we op dit moment acuut ondernemers met een energieloket ondersteunen. Wij komen in de raad, volgens mij volgende week, ook te spreken over het hele pakket Groningen Vooruit en de energiekostenproblematiek. Ik denk dat er in Groningen echt heel goed wordt samengewerkt met de onderwijsinstellingen om juist te zorgen voor maatwerkopleidingen die ook aansluiten op het bedrijfsleven. Daar is ook nog een wereld te winnen. Dat zeg ik in alle eerlijkheid, want bedrijven vragen soms ook of het goed aansluit. Ik denk dat daar echt goede stappen in worden gezet.

01:16:28

Mevrouw Bloemhoff: Dan had de heer Moerkerk een vraag over de verdien capaciteit. Alle achtergrondinformatie, waar dit op gebaseerd is en waar de kansen zitten, zit als bijlage bij de economische agenda. U heeft daar ook een presentatie over gehad. Juist waar de kansen zitten, maken we nu ook de keuzen. We hebben gezien dat juist in die drie sectoren gezondheidseconomie, digitalisering en energie voor banengroei de meeste kansen zitten. Terecht dat u aandacht vroeg voor kleine bedrijven die worstelen met allerlei thema's. Ik denk dat ik daar eerder al wat over heb gezegd, dat we daar natuurlijk onze mensen op blijven inzetten, want daar moet je echt op inspelen. De SP vroeg aandacht voor banen voor mensen met een beroepsopleiding. Ik denk dat we dat al aan de orde hebben gehad.

01:17:21

Mevrouw Bloemhoff: Het maatschappelijk verantwoord ondernemen. Daar zien we echt onze rol van het Impact Ondernemen om ondernemers te faciliteren en ondernemers extra te ondersteunen door het netwerk in te zetten. De ChristenUnie vroeg, hebben we geen blinde vlek op andere thema's? Ik heb vertrouwen in de dienst en de directie Economische Zaken, dat we die signalen wel ophalen. We hebben een koepel Economische Agenda. We zijn heel veel in gesprek met ondernemers. Juist daar moet je het hebben van het accountmanagement, de mensen die dagelijks met ondernemers contact hebben, zodat we in algemene zin die signalen natuurlijk goed opvangen.

01:18:11

Mevrouw Bloemhoff: Dan had u een vraag over wat kun je sturen op maatschappelijke meerwaarde. Het eerlijke antwoord is: de overheid kan niet zo veel sturen, maar wij kunnen wel faciliteren. We faciliteren Impact Ondernemers. We zetten het netwerk in. Eén contactpersoon van de gemeente zit nu ook op de tribune, dus die kan daar straks misschien

nog wat meer over vertellen. Daar functioneert de gemeente als een netwerk of spil om ondernemers die meer met meer impact willen ondernemen, met oog voor mens en milieu, te koppelen bijvoorbeeld aan bestaande bedrijven. Daar hebben we een heel actieplan voor, Impact Ondernemen. Het mooie is dat we het actieplan nu kunnen integreren in deze economische agenda. Dat is het idee en daar hebben we de afgelopen jaren al aan gewerkt, echt dat ondernemerschap stimuleren en de keuzen van waar zetten we op in. Als het gaat om acquisitie speelt impactondernemerschap ook een rol, dus als een belangrijke impactvolle ondernemer zegt, ik zoek extra ruimte, dan kunnen we hard lopen om te zorgen dat deze een goede plek krijgt.

01:19:22

Mevrouw Bloemhoff: Student en Stad vroeg naar de ondersteuning van startups. Daarvoor hebben we het programma Founded in Groningen. Dat wordt ook vanuit de economische agenda gefinancierd. Verder zijn we in het kader van het broedplaatsenbeleid aan het kijken waar startups weer een plek kunnen krijgen. Vroeger hadden we The Big Building. Het college denkt om bijvoorbeeld bij de invulling van de Niemeijerlocatie te kijken of daar ruimte voor startups is. Zo kijken we waar kunnen zij een plek krijgen. U had een vraag over jongeren die bij onze organisatie aan de slag komen. Daar zou ik graag op willen antwoorden dat er recent een P&O-sessie over is geweest. Daar verwijs ik graag naar, omdat dat echt een ander thema is. Volgens mij was ik dan rond...

01:20:14

Voorzitter: Er is nog een korte vraag op het stukje startups van Student en Stad.

01:20:20

Mevrouw De Groot (Student en Stad): Founded biedt dacht ik geen hulp wat betreft het vinden van een locatie of een pand. Wel ondersteuning in netwerken et cetera.

01:20:32

Voorzitter: Het is een ietwat technische vraag, denk ik, maar als de wethouder kort kan beantwoorden, dan kan dat.

01:20:37

Mevrouw Bloemhoff: Founded zit heel erg in het netwerk. Of het nu EZ of Founded is, kunnen wij dus wel meehelpen met kijken. Via het netwerk van Founded komen die vragen wel bij ons terecht en dan ondersteunen we ze bij de vraag naar een locatie.

01:20:56

Mevrouw Bloemhoff: Dan had GroenLinks een vraag over het faciliteren op bedrijventerreinen en is daar een voorkeur voor circulair? Ja, we willen graag circulaire bedrijven vestigen, maar aan de andere kant natuurlijk ook bedrijven met veel praktische werkgelegenheid, want die wens ligt er ook vanuit de raad. Het gaat om groen en sociaal en daar willen we extra op inzetten. Uw vraag over minimumgebruik van circulaire stromen. Ik wil aankondigen dat er nog een apart programma over circulaire economie richting de raad komt. Dat was geloof ik op de LTA in het tweede kwartaal gepland en dan zou u beter met de portefeuillehouder Circulaire Economie over de vragen over circulair in gesprek kunnen. Tot zover, Voorzitter.

01:21:42

Voorzitter: Ik kijk even rond of er nog politieke vragen zijn die heel belangrijk zijn voor u en niet zijn beantwoord. Mevrouw Jacobs.

01:21:52

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Heel belangrijk, dat is een waardeoordeel, dus daar zal ik me niet over uitlaten. Ik had nog een vraag naar aanleiding van uw antwoord over het bedrijvenloket. Waar ik het over had, was een soort economisch regisseur die uiteindelijk straks ook in de gebieden kan optreden, omdat je ziet – dat gaf u zelf ook al een beetje aan – dat het soms over meerdere portefeuilles gaat en over meerdere afdelingen. Hoe voorkom je, als je straks weer wijkcentra krijgt, waar we alles een rol speelt van parkeren via winkelsluiting tot het op uw stoep zetten van...

01:22:27

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): U lacht al, dus u begrijpt wat ik bedoel. Hoe zorg je dat het ook één loket is en dat iemand zich er verantwoordelijk voor voelt, zoals bijvoorbeeld bij de WIJ. Ik noem maar wat. Dat was mijn vraag. Een andere vraag waar ik het antwoord op gemist heb – of u heeft het misschien wel bewust of slim ontweken, dat weet ik nog niet – wanneer is deze economische agenda geslaagd en wat zijn uw kritische succesfactoren, waar we dat aan kunnen afmeten?

01:22:56

Mevrouw Bloemhoff: Dank u wel. De eerste vraag over de contactpersonen EZ in de wijk- en de dorpswinkelcentra. In elk gebiedsteam zit nu iemand van EZ. Die zitten in de gebieden en daarnaast zijn we ook heel erg bezig om in die gebieden de EZ-mensen en de sociale mensen meer in connectie te laten opereren, ook als het gaat om werkgelegenheid. Idealiter, als je naar de noordelijke wijken kijkt, hoe kunnen we dan zorgen dat zoveel mogelijk mensen daar ook aan de slag kunnen. We zien dat daar nog winst behaald kan worden. Ik ga aan die kant van de voorzitter.

01:23:35

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Voorzitter, wilt u even stil blijven zitten.

01:23:38

Mevrouw Bloemhoff: Ik probeer mevrouw Jacobs een beetje aan te kijken, dus ik ga naar rechts. Daar zetten we dus op in. In de gebieden zitten mensen van EZ. Normaal hebben we natuurlijk de loketten, maar we hebben ook in de gebieden mensen rondlopen. De tweede vraag ging over de monitoring. Dat is al jaren zo. We verantwoorden al onze acties via de P&C-cyclus. Elk jaar bij de jaarrekening stelt de raad de indicatoren vast en daar zetten we ook de doelen. Die moeten natuurlijk overeenkomen met de economische agenda en daarop kan worden getoetst. Waar relevant informeren we echt op inhoudelijke thema's. Als het gaat over energietransitie of gezondheidseconomie kunnen wij u separaat informeren. We doen nu bijvoorbeeld de verantwoording over de coronapandemie. We hebben natuurlijk wel te maken – en daarom is het ook een agenda op hoofdlijnen – met een woelige wereld, om maar zo te zeggen. Dingen veranderen ook, dus je wil het in die zin flexibel houden. De verantwoording doen we langs de P&C-cyclus richting de raad en verder informeren we u periodiek over de inhoudelijke thema's.

01:24:55

Voorzitter: Ik merk dat er een enorme behoefte is om nog vragen te stellen aan het college, anderzijds hebben we natuurlijk ook de kaders van de tweede termijn. Is er nog een politieke vraag die nu antwoord behoeft? De heer Moerkerk.

01:25:08

De heer Moerkerk (Stadspartij 100% voor Groningen): Het is een vraag, die nog niet gesteld is. We laten ons erg veel adviseren door externe adviseurs en bureaus vanuit heel Nederland, als het gaat om mobiliteitsvraagstukken of noem maar op. De rapporten komen allemaal langs. Zou het niet een suggestie zijn dat we dat veel meer lokaal inkopen, waardoor we ook lokaal meer werkgelegenheid hebben voor mensen die bepaalde kwaliteiten hebben op het gebied van consultancy en zo ook die braindrain een beetje tegen kunnen houden?

01:25:34

Voorzitter: Uw vraag is duidelijk, volgens mij.

01:25:39

Mevrouw Bloemhoff: Voorzitter, voor de economische agenda hebben wij gebruikgemaakt van E&E advies. Dat is een bedrijf wat uit de regio komt. Ik denk dat u terecht aangeeft, als je dingen inkoopt, maak dan zoveel mogelijk van dat soort bedrijven gebruik. Daar zie ik ook wel een rol voor Economische Zaken. Echter, als je het echt wil borgen, is het iets, want de gemeente koopt natuurlijk in, om ook daar te benoemen. Het is best een goede suggestie en in elk geval doen we dat hier met E&E advies.

01:26:13

Voorzitter: Ik stel voor dat wij dan hierbij de brug maken richting de tweede termijn. Er is een aantal partijen die qua tijd wel een beetje in het rood zijn, de Partij voor de Dieren, de VVD en de PVV. Jullie zitten al aardig boven in de tijd, dus houdt u daar rekening mee. Voor de rest zit iedereen nog rondom anderhalve minuut. Het is nu aan u om onderling het debat te voeren op de onderwerpen die u met de andere partijen wil bespreken. Er zijn een aantal thema's naar voren gekomen, zoals beperkte ruimte, werkgelegenheid en maatschappelijke meerwaarde, maar u bent natuurlijk zelf aan de leiding als het gaat om wat u naar voren wil brengen. Ik kijk om me heen, wie het woord wil voeren of vragen heeft aan andere politieke fracties? De heer Rustebiel, D66.

01:26:57

De heer Rustebiel (D66): Dank, Voorzitter. Even een korte reflectie van D66 op deze prima economische agenda. Mijn fractie is van mening dat economische groei noodzakelijk is om de sociale agenda van deze coalitie, maar ook die van D66, uit te kunnen voeren. Economische groei is in die zin dus ook heel erg verbonden aan de sociale basis in onze gemeente. Net zoals de Stadspartij en VVD memoreerden, hebben wij in Groningen wel een heel erg publieke economie. Wij zouden graag zien dat er wat meer commerciële bedrijven naar Groningen komen. Ook al beseft mijn fractie dat de maakbaarheid van de economie vanuit de gemeente natuurlijk zeer beperkt is.

01:27:33

Voorzitter: U heeft een vraag van de heer Van Zoelen. Klopt dat?

01:27:36

De heer Van Zoelen (Partij voor de Dieren): Ja, dank, Voorzitter. Is D66 het dan wel met ons eens dat je binnen de grenzen van de planeet moet blijven en dat economische groei, in de zin zoals we dat altijd gezien hebben, niet meer kan? De omslag die in deze economische agenda is gemaakt kijkt wel anders in het kader van brede welvaart, maar de oude definitie van economische groei is echt totaal achterhaald.

01:28:00

De heer Rustebiel (D66): Zo kijkt mijn fractie altijd al naar economische groei, dus dat delen wij. Die publieke economie die we hebben, dat is bijvoorbeeld in Leeuwarden heel anders en dat is toch ook een noordelijke stad die in bepaalde mate wel vergelijkbaar is met Groningen. De zorgen over retail zijn inmiddels ook breed in de aandacht. Ik zou het wel fijn vinden, als we daar wat meer data over konden krijgen. Ik zie ook wel zaken verdwijnen en ik praat ook met ondernemers. Wat verdwijnt er nu, waar heen, waardoor komt dat en wat komt ervoor in de plaats? Het zou ons helpen om een goed retaildebat te kunnen voeren.

01:28:34

Voorzitter: U heeft een vraag van de heer Tjepkema.

01:28:37

De heer Tjepkema (Partij van de Arbeid): Dank. D66 heeft het over commerciële banen versus banen die bijvoorbeeld bij de overheid of in ieder geval in de publieke sector in Groningen veel aanwezig zijn. Kan D66 mij uitleggen wat het grote nadeel daar precies van is, wat D66 betreft? Volgens mij zie ik ook juist heel veel zekerheid in zulke banen. Als het Rijk hier meer diensten zou plaatsen, dus de werkgelegenheid zou vergroten en het zou economisch wat slechter gaan, dan denk ik dat je juist heel veel zekerheid hebt aan de banen die blijven.

01:29:03

De heer Rustebiel (D66): D66 is voor meer banen, dat moet u als muziek in de oren klinken. Het is natuurlijk zo, dat als je een hele collectieve economie hebt, dat je bij economische groei minder snel meegroeit, als je heel veel banen in de publieke sector hebt. Tegelijkertijd bij economische neergang betekent dat ook dat het effect op jouw economie minder groot is, dan als je heel veel banen in de commerciële sector hebt, omdat daar dan mensen ontslagen worden. Diversiteit is denk ik heel erg belangrijk om je economie wendbaar te houden, dus én die collectieve banen én die commerciële banen. Wij delen de zorgen van het college over ruimte voor bedrijvigheid. Wij vinden dat heel erg belangrijk, zowel voor het retail en kantoren als bedrijventerreinen. Ik denk wel dat het belangrijk is dat we eerst kijken, net zoals bij woningen, naar inbreiding, omdat we ook het schaarse groen rondom de gemeente een beetje moeten sparen. Dat is volgens mij ook de richting die in de strategie werklocaties goed opgeschreven is.

01:29:52

De heer Rustebiel (D66): Wij zijn geen voorstander van actief spreidingsbeleid van ondernemers, zoals sommige fracties hier voorstellen. Ondernemers ondernemen op de plek, waar ze denken dat ze het beste kunnen ondernemen en waar ze de omzet kunnen halen. Wij kunnen niet vanuit de gemeente tegen de ondernemer A of B zeggen: "U zit nu in Helpman, maar Winneweer is voor u ook een mooie plek". Zo werkt dat natuurlijk niet.

01:30:10

Voorzitter: De heer Brandenburg heeft een vraag op dit punt.

01:30:13

De heer Brandenburg (SP): Voorzitter, dat ben ik natuurlijk met D66 eens. Daar gaan wij niet over als gemeente. Echter, is D66 het met de SP eens dat we wel bij wijkvernieuwing of bij nieuwe wijken moeten kijken naar mogelijkheden voor ondernemers om daar op een straathoek of op een mooie plek in een buurtwinkelcentrum een onderneming te starten?

01:30:31

De heer Rustebiel (D66): Dat is precies wat ik met uw collega Dijk, over bijvoorbeeld Meerstad, heb besproken. Dat het heel goed is dat op de hoek van nieuwe woonblokken ruimte voor retail komt. Dat is goed voor die ondernemer, maar ook om die wijken levendig te houden. Dat delen wij dus helemaal met u en we hebben dat ook meermaals aangegeven.

01:30:48

Voorzitter: Ik moet u wijzen op de tijd en vragen om tot een afronding te komen.

01:30:50

De heer Rustebiel (D66): Een korte nabrander. Andere kansen die wij nog zien, zitten met name in de vrijetijdseconomie en de cultuursector. Wij zouden het fijn vinden – Groningen is altijd een beetje zuinig voor de sport – om vanuit het gezondheidsbeleid en vanuit EZ ook te kijken wat we richting sport en sportondernemers kunnen doen. Sportondernemers kunnen ook bijdragen aan de gezondheidsagenda van het college en daar zou ruimte voor mogen komen.

01:31:13

Voorzitter: Een heel klein vraagje van de SP.

01:31:16

De heer Brandenburg (SP): De boeren.

01:31:20

De heer Rustebiel (D66): De boeren zijn natuurlijk heel erg druk en hebben allerlei zorgen aan hun hoofd. Zij zijn niet zo netjes behandeld door de overheid, om het netjes te zeggen. Ik vraag mij af of de boeren trek hebben om met deze gemeenteraad in gesprek te gaan. Als zij daar zin in hebben, dan zijn ze welkom. Ik kan me voorstellen dat ze momenteel wat anders aan hun hoofd hebben. Als ze komen, dan kom ik ook.

01:31:40

Voorzitter: Ik kijk om me heen of er nog een andere partij is. Mevrouw Jacobs.

01:31:45

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Ik mag maar heel weinig zeggen, dus dat zal ik dan ook doen. Ik kan mij voor een heel groot deel vinden in de woorden van mijn buurman. De vrijetijdseconomie stond ook nog op mijn lijstje om het over te hebben, maar dat is bij dezen gedaan. Dit met name als aanvulling op Healthy Ageing, waar de sport ook onderdeel van uitmaakt.

01:32:03

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Ik wil ook nog even ingaan op de vraag van de SP over de

boeren. Ik zou me ook heel goed kunnen voorstellen dat de boeren het heel belangrijk vinden of ze al dan niet welkom zijn in onze gemeente. Volgens mij komt er op dit moment heel veel op de boeren af en schijnt het zo te worden dat de provincies in de lead zijn, samen met de landelijke overheid, om te kijken naar het perspectief van de boeren. Dan zou het misschien wat verwarrend zijn, als wij dat ook gaan doen. Ik spreek wel eens een boer en hun tijd is heel kostbaar, dus ik zou me kunnen voorstellen dat ze ons misschien voorbijgaan. Misschien kunnen we een keer op een excursie. Tot zover, Voorzitter.

01:32:42

Voorzitter: Dank. De heer Van Zoelen voor woordvoering tweede termijn.

01:32:45

De heer Van Zoelen (Partij voor de Dieren): Als we nu toch over de boeren hebben, vond ik het een goede suggestie van de heer Brandenburg. In die zin dat in die agrarische sector werkgelegenheid zit. We hebben dat eerder genoemd. Woorden als energietransitie en Healthy Ageing zijn ingesleten woorden in de economische agenda, maar eiwittransitie is ook zo een woord voor de toekomst. Er komt een eiwitfabriek naar Groningen. Daar zit veel werk voor mkb'ers in. Ook in het Just Transition Fund zit mogelijk geld voor de eiwittransitie. Het is dus echt heel erg belangrijk om ook bij die boeren te kijken naar hoe kunnen we daar werkgelegenheid creëren. Ik kan me dus wel voorstellen, waarom de heer Brandenburg met die vraag komt. Ik neem aan dat de wethouders straks over eiwittransitie ook met een agenda komt met hoe we dit verder naast die economische agenda een plek gaan geven.

01:33:41

Voorzitter: Ik wil u vragen zich te beperken tot één punt extra, omdat uw tijd...

01:33:45

De heer Van Zoelen (Partij voor de Dieren): Ik wil nog even kort ingaan op de wethouder. Als het gaat om loon en werkgelegenheid, gaat het er natuurlijk ook om dat als we het faciliteren en stimuleren vanuit de gemeente, dat we ook naar die facetten kijken. Hoe krijgen we ouderen mee. Er zijn nog steeds ook andere groepen die ondanks die krapte op de arbeidsmarkt aan de kant staan. Het belangrijk om ook met die ondernemers daarover te praten, zodat dat gebeurt. Tot slot...

01:34:11

Voorzitter: Ik wil u echt vragen om tot een einde te komen.

01:34:14

De heer Van Zoelen (Partij voor de Dieren): Jammer, dit is zo een onderwerp waar we nog meer tijd voor zouden moeten hebben. Goed, ik sluit dan hier af.

01:34:21

Voorzitter: Ik kijk om me heen naar de partijen die tijd hebben ingeruimd voor de tweede termijn. De heer Tjepkema.

01:34:27

De heer Tjepkema (Partij van de Arbeid): Dank, Voorzitter. Voorzitter, voor de Partij van de Arbeid is natuurlijk heel erg duidelijk dat economie gaat om werk, werk en nog eens werk. Ondanks het feit dat Groningen de economische motor van het hele noorden is, zien we toch ook dat er juist veel krapte op de arbeidsmarkt is, dat juist ook veel mensen nog aan de

zijlijn staan en dat in vergelijking met de rest van Nederland toch heel veel mensen in Groningen nog geen baan hebben gevonden. Voor de Partij van de Arbeid is het heel duidelijk dat de arbeidsmarkt een mismatch heeft met de werkgelegenheid. Er is een afstand van de arbeidsmarkt tot de mensen die hier wonen en niet werken. Voor de Partij van de Arbeid is dat ook heel erg belangrijk en dat herkennen wij heel duidelijk in deze economische agenda. Het is cruciaal dat de gemeente samen met het bedrijfsleven, samen met kennisinstellingen, er werk van maakt om die mismatch tegen te gaan en mensen aan het werk te houden. Juist ook de inzet van het college dat economische groei niet moet gaan over de economische groei van bedrijven an sich, maar juist ten goede moet komen aan de hele Groningse gemeenschap en brede welvaart dus voorop staat.

01:35:29

De heer Tjepkema (Partij van de Arbeid): Een paar dingen waar ik het nog over wil hebben. Praktische werkgelegenheid hadden we het al even over gehad. We zitten natuurlijk in een periode van grote transities. Je ziet meerdere bedrijven, bijvoorbeeld Abdel, Niemeijer en Centraal Staal verplaatsen of failliet gaan. Dat betekent dat er praktische werkgelegenheid vrijkomt, dat mensen soms op straat komen te staan en soms ook gelukkig een nieuwe baan vinden. Wat de Partij van de Arbeid betreft, is het heel erg belangrijk dat mensen niet op straat komen en dat ze niet uiteindelijk op de bank belanden, maar dat ze juist weer aan het werk kunnen, ook in een andere sector.

01:36:00

Voorzitter: U heeft een vraag van de heer Van de Vendel.

01:36:04

De heer Van de Vendel (GroenLinks): Dank u wel, Voorzitter, ik had een vraag. Ziet de Partij van de Arbeid net als GroenLinks, dat juist de circulaire economie echt enorme kansen biedt? Daar zoveel mogelijk aandacht aan geven, omdat het juist heel vaak banen zijn die ook een grote praktische achtergrond nodig hebben.

01:36:23

De heer Tjepkema (Partij van de Arbeid): Mijn microfoon stond nog aan, top. Ik ben het uiteraard helemaal eens met GroenLinks. Heel mooi om juist die combinatie te zoeken. De uitdaging ligt er natuurlijk in om die handen ook weer in die andere sectoren te laten belanden. Daar moet de gemeente werk van maken. Ik hoor de wethouder net zeggen dat ze dat gaat doen met het bedrijfsleven en met kennisinstellingen en daar zijn we heel erg blij mee.

01:36:44

De heer Tjepkema (Partij van de Arbeid): Dan het onderwerp waarvan u wist dat het ging komen, is natuurlijk de binnenstad en de plek van kleine retailondernemers in de binnenstad. Je ziet dat kleine retailondernemers het moeilijk hebben. Het staat ook in deze economische agenda. Er is schaarste. Het is moeilijk om een plek te bemachtigen in de binnenstad van Groningen en je ziet dat het aantal kleine retailondernemers en speciaalzaken afneemt en vaak ook ten faveure van daghoreca. De Partij van de Arbeid wil een hele goede mix behouden en we willen tegengaan dat de binnenstad straks bijvoorbeeld één groot koffieplein is. Het zal u niet verbazen dat wij met een motie komen om de regels

van het bestemmingsplan zo aan te passen dat het voor daghoreca niet zo makkelijk is om zich te vestigen op een plek waar nu kleine retail zit in de binnenstad.

01:37:28

Voorzitter: U krijgt een vraag van mevrouw Jacobs en de heer Moerkerk. Mevrouw Jacobs.

01:37:33

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Zou u, voordat u die motie in gaat dienen, die ook willen bespreken met de Groningen City Club? Dan kan ik u vragen wat zij van uw voorstel vinden op het moment dat u die motie gaat indienen.

01:37:45

De heer Tjepkema (Partij van de Arbeid): Ja, maar dat heb ik al gedaan, voordat ik de motie heb geschreven en ook voordat ik schriftelijk vragen heb gesteld. Ik wil dat nog wel een keer doen, maar volgens mij hebben we dat doorgesproken.

01:37:52

Voorzitter: De heer Moerkerk.

01:37:55

De heer Moerkerk (Stadspartij 100% voor Groningen): Zou u, voordat u die motie gaat indienen, eerst dat onderzoek willen doen en willen kijken om hoeveel bedrijven het gaat en hoeveel is dan horeca geworden? Is die horeca misschien gekozen omdat het een minder risicovolle tak van sport is? Het is moeilijk om te ondernemen in de binnenstad en misschien is horeca het veiligste haventje voor veel ondernemers en hebben we geen andere ondernemers die risico's willen nemen. Wellicht komt het een beetje vanuit het onderbuikgevoel en misschien één of twee winkels die in uw nabije omgeving zijn verdwenen. Onderbouwing graag.

01:38:24

De heer Tjepkema (Partij van de Arbeid): Dat onderbuikgevoel valt wel mee, want je ziet het gebeuren in de binnenstad. Als je ondernemers belt, bijvoorbeeld in de Zwanestraat waar ik een bel rondje hebt gemaakt, dan hoor je van ondernemers dat ze vertrekken, dat die kleine speciaalzaken weggaan en dat er steeds meer daghoreca bij komt. Dat zie je. We kunnen ook cijfers opvragen bij het college en dat zullen we best een keertje willen doen, maar dat is een beweging die gaande is. Dat is een beweging die al eerder bevestigd is, ook vanuit de gemeente. Dat zien we allemaal. De Partij van de Arbeid vindt ook dat het aan de gemeente is om grip te houden op de binnenstad en dat je zegt: we willen hier een vestigingsklimaat juist voor de kleine retailondernemers, we willen niet dat de prijzen opgedreven worden doordat daghorecazaken en heel veel grote ketens zich zo makkelijk kunnen vestigen in de binnenstad van Groningen.

01:39:07

Voorzitter: Ik wil u vragen om rekening te houden met de tijd en herhaling.

01:39:10

De heer Tjepkema (Partij van de Arbeid): Daar ga ik snel naar een ander punt, want anders kom ik daar niet meer.

01:39:13

Voorzitter: In principe staat u op hoogspanning qua tijd, dus ik wil vragen nog één punt te maken.

01:39:19

De heer Tjepkema (Partij van de Arbeid): Ik kom heel kort terug op de schaarse ruimte bij bedrijventerreinen. Deze lopen vol, dus nieuwe kavels uitgeven en goed kijken naar wat wel en wat niet. D66 zegt ook al iets over inbreiding. Bij dezen wil ik graag aankondigen dat we juist met het oog op mogelijke criminaliteit op bedrijventerreinen, waar we veel over gelezen hebben de afgelopen tijd, maar ook als het gaat om verloedering met een motie willen komen om de huidige plekken te inventariseren en te kijken wat we daarmee kunnen doen in het kader van herstructurering. Ik zou heel graag één punt nog over hbo- en wo-geschoolden...

01:39:49

Voorzitter: Ik wil u toch vragen om een einde te maken in uw woordvoering, zodat andere partijen ook nog ruimte krijgen.

01:39:56

De heer Tjepkema (Partij van de Arbeid): Dat is goed.

01:39:58

Voorzitter: Excuus. De heer Van der Laan.

01:40:02

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Dank, Voorzitter. Je kunt het ook omdraaien. Eén komma zes miljoen of wij noemden zelfs, als 60 miljoen genoemd was, hadden we het ook geloofd. De vraag blijft; wat laat je, los van cofinanciering en andere fondsen, nog liggen, wat je misschien wel had willen doen, doordat je beperkt wordt door het beperkte geld? Zoals geld altijd een beperking is. Dat blijft voor ons wel een vraag. Verder heb je ook accountmanagers in dienst als gemeente. Echter, wil je echt hele grote bedrijven aantrekken, dan heb je ook lobbyisten nodig. Dat gaat landelijk en net even twee niveautjes hoger. Misschien, maar dat is onze mening, moet je ook wat verder denken dan die stad. De Eemshaven gaat straks ook uitbreiden. Daar lopen nu twee tweebaanswegen naartoe, de N46 en de N33. Dat zijn nog steeds tweebaanswegen. Misschien moet je zo een N46 wel eens gaan verdubbelen. Als gemeente Groningen zo een Eemshaven zien als een soort satellietvestiging van de stad en dan heb je direct ook weer een verbinding met de zee. Die hadden we ooit ook via het Reitdiep, heel lang geleden. Datzelfde geldt voor het Eemskanaal. Daar liggen nog steeds beperkte sluizen in, waardoor we echt hele grote schepen toch beperkingen hebben. Kijk ook buiten die stad, kijk ook buiten de gemeente als gemeente Groningen. Neem daar ook het voortouw, want wat goed is voor die Ommelanden is uiteindelijk ook goed voor de stad en vice versa.

01:41:54

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Wij vinden dat de stad toch wel vaak juist het omgekeerde heeft gedaan, dus bedrijven uit de regio wegtrekken. Je moet ook een keer kunnen omdenken en dat vergt een andere manier van denken. Juist met beperkingen die je zo langzamerhand als stad wel hebt qua ruimte en ook qua mensen moet je verder denken. Die mogelijkheid ligt bijvoorbeeld in die Eemshaven. Dan kom ik toch nog even richting de

wethouder. Een antwoorden op die lobbyisten en in hoeverre die een rol in kunnen spelen om die werkgelegenheid naar de stad of misschien wel naar de Eemshaven toe te halen, juist ook in het belang van die stad. Hoe verhoudt zich dat tot bijvoorbeeld de accountmanagers? Zijn er lobbyisten of is daar budget voor?

01:42:46

Voorzitter: Dank. Inmiddels heb ik ook een uitdaging met de tijd die bij mijzelf zit. Ik kijk even rond naar u allen. We gaan wel iets uit de tijd lopen, als we alle fracties die nog niet aan het woord zijn geweest aan het woord laten. Met uw toestemming gaan we iets uitlopen, maar maken we wel de ronde van de fracties af. Ik kijk even om me heen. Ik zie vier handen voor woordvoering en mevrouw De Groot van Student en Stad geef ik als eerste het woord. Voor iedereen als aandachtspunt om tot de kern te komen. Dank.

01:43:27

Mevrouw De Groot (Student en Stad): Dank u wel, Voorzitter. Ik vind voor zo een groot onderwerp, als de hele economische agenda over een aantal jaar, dat we toch heel krap de tijd hebben om allemaal onze dingen er doorheen te jassen. Nog een puntje, zouden we misschien in de toekomst in commissievergaderingen de tijd ook in beeld kunnen zien, zodat we een idee hebben over hoe we in onze spreektijd zitten.

01:43:53

Voorzitter: Dit punt van orde nemen we mee ook vanuit de voorzitters, dank.

01:44:00

Mevrouw De Groot (Student en Stad): Zoals al benoemd is in deze vergadering, is Groningen het economische zwaartepunt van Noord-Nederland. We zijn natuurlijk een internationale kennisstad. We zijn jong, we zijn divers en we zijn innovatief. We hebben een bruisende binnenstad en we hebben een prachtig landelijk gebied daarnaast. Hier hechten we ook heel veel waarde aan. Groningen is ontzettend aantrekkelijk en gaat groeien. Bij deze groei hoort voldoende werkgelegenheid voor al onze inwoners. Innovatie is een essentiële drijver van economische groei en hier spelen ook onze kennisinstellingen een grote rol in. We moeten onze jonge mensen koesteren en we hebben ze hard nodig, gelet op de vergrijzing en de grote arbeidstekorten die ook hier zijn. Het staat ook in deze economische agenda beschreven. De krapte is dusdanig groot dat we het ons niet kunnen permitteren om kansen onbenut te laten. Het is meer dan ooit van belang om ook als overheid met kennisinstellingen en bedrijfsleven samen te werken. Het is een hele mooie agenda die voor ons ligt, met nadruk op welvaart en welzijn van onze inwoners en ook gericht op de belangrijke transities waar wij mee te maken hebben.

01:45:20

Mevrouw De Groot (Student en Stad): Dan even specifiek. Er zijn een aantal thema's die in de agenda benoemd worden. Zo ook kennis en innovatie. Groningen is voor het tweede jaar op rij de regio met de hoogste banengroei in startups. Er liggen dus op dit gebied veel kansen. Er wordt onder andere gewerkt aan de functie die Zernike nu heeft en die wordt ontwikkeld. Ontmoeten, leren en ondernemen moet hier gecombineerd worden en wat Student en Stad betreft wordt in deze ontwikkeling ook ingezet op de uitbreiding van ruimten voor startups. Wordt er bijvoorbeeld ook gekeken naar een subsidieregeling voor jongeren of starters die een startup hebben? De huidige Startup City in Zernike kan een aardige oppepper gebruiken.

We kijken ook reikhalzend uit naar het broedplaatsenbeleid, wat we met zijn allen gaan behandelen in juni en waar het ook al eventjes over is gegaan.

01:46:30

Mevrouw De Groot (Student en Stad): Ook wordt er in de economische agenda gesproken over het personeel van de toekomst, wat we hier huisvesten en over onze nationale en internationale profilering. Er wordt hier terecht veel gesproken over het met name aantrekken en binden van internationaal talent en de samenwerkingsverbanden die wij hebben met bijvoorbeeld Duitsland en de Scandinavische landen. Het aantrekken en vasthouden van internationaal talent is natuurlijk ontzettend goed voor onze arbeidsmarkt, omdat daar grote gaten zitten. Echter, wat ons betreft en zoals ook al even aangestipt is door de PvdA, we moeten wel oppassen dat we onze jonge Nederlandse generatie niet uit het oog verliezen.

01:47:18

Voorzitter: Ik wil u vragen om echt tot een einde te komen van uw betoog.

01:47:21

Mevrouw De Groot (Student en Stad): Nu alweer vier minuten voorbij. Goed, het punt is al aangestipt door de PvdA. Er zijn heel veel jongeren die naar Groningen komen om hier een opleiding of studie te volgen, die vervolgens weer wegtrekken en dat is natuurlijk reuze zonde. Wat ons betreft is hier echt nog meer potentie en zijn er kansen om met marketing en promotie zaken meer aan het licht te brengen. Er zijn heel veel mooie kansen in het noorden, maar vaak weten jongeren en starters hier niet van. Dan zal ik nog eventjes...

01:48:06

Voorzitter: U heeft een vraag van de heer Tjepkema.

01:48:09

De heer Tjepkema (Partij van de Arbeid): Ik heb een vraag aan Student en Stad. Het klinkt mij als muziek in de oren om daar iets aan te doen. Ik hoorde net de wethouder zeggen dat er een onderzoek van Lef naar buiten komt in het tweede kwartaal. Mijn fractie is in ieder geval voornemens om met een voorstel te komen om inderdaad een campagne op te zetten om talent hier te behouden en de resultaten van het onderzoek hiervoor te gebruiken. Ik zou graag de hand willen reiken naar Student en Stad om met ons mee te doen.

01:48:34

Mevrouw De Groot (Student en Stad): Volgens mij heb ik dezelfde vraag ook al via de telefoon aan de heer Tjepkema gesteld, dus zeker.

01:48:44

De heer Tjepkema (Partij van de Arbeid): Ik was me van geen motie bewust, maar ik ben heel blij om te horen dat u mee wil doen.

01:48:48

Mevrouw De Groot (Student en Stad): Ik denk dat wij hier zeker een mooie samenwerking aan kunnen gaan.

01:48:54

Voorzitter: Ik zie een vervolgactie op de agenda komen. In ieder geval nu nogmaals de vraag om tot een einde te komen van de woordvoering.

01:49:04

Mevrouw De Groot (Student en Stad): Van de rest van mijn woordvoering zijn heel veel dingen al aangestipt. Ruimte voor bedrijven is ontzettend belangrijk, want die hebben we nu niet. Ik zal het dan hierbij laten. Tot hier, Voorzitter.

01:49:16

Voorzitter: De heer De Haan, CDA.

01:49:19

De heer De Haan (CDA): Voorzitter, dank. Wat ons betreft blijft het punt parkeren toch openstaan. Ik snap ergens wel dat de wethouder zegt, het valt een beetje buiten de scope van deze agenda. Aan de andere kant spreken we wel veel kleine ondernemers – waar het hier ook vaak over is gegaan, de retailondernemers die de heer Tjepkema net terecht noemde – bijvoorbeeld in Haren, in De Wijert of bij het Overwinningsplein die worstelen met dit probleem. Mijn fractie zou toch graag de motie indienen die we vorige week hadden, ook omdat we als fractie wat worstelen met dat je geen moties vreemd mag indienen. Je moet het aan een agendapunt koppelen. Wij horen toch graag een reactie van de wethouder economie, juist omdat dit wat breder is dan alleen het betaald parkeren. Het is juist ook echt iets wat van invloed is op de ondernemers in onze gemeente. Bij deze kondigen wij die motie aan. Voor de rest is het gezegd en kan ik me aansluiten bij de heer Rustebiel. Dat was het.

01:50:25

Voorzitter: De heer Moerkerk.

01:50:28

De heer Moerkerk (Stadspartij 100% voor Groningen): Ik zal het kort houden. Laten we erop letten dat we lokaal kopen. Laten we erop letten dat we banen creëren, waar verdiencapaciteit een rol speelt. Dan doel ik met name op de commerciële banen die btw opleveren, die vennootschapsbelasting opleveren en die dividendbelasting opleveren, dus waar de overheid niet de rekening betaalt, maar de hele maatschappij meedoet om dat gefinancierd te krijgen. Als we ons daarop focussen, dan bouwen wij volgens mij een robuuste economie voor de komende jaren. Dank u wel.

01:50:56

Voorzitter: De heer Brandenburg, SP.

01:50:58

De heer Brandenburg (SP): Voorzitter, ondanks dat ik aangekondigde dit niet te doen, wil ik nog op één punt reflecteren in de tweede termijn. Dat is het feit dat Shell nodig blijft bij die energietransitie. Wij begrijpen de beantwoording van het college op zich wel, maar het is natuurlijk wel van een niveau...

01:51:17

De heer Brandenburg (SP): Niet de beantwoording van het college, maar dat een partij die nota bene twintig jaar lang, omdat het hun bedrijfswinsten zou schaden, alle vormen van

klimaatverandering heeft ontkend, onderzoeken opgekocht en op de plank heeft gelegd, zodat het maar niet naar buiten kwam...

01:51:32

De heer Brandenburg (SP): Een partij, die inmiddels, op het moment dat het bijna te laat is, denkt: laten wij nog even in ons economisch model iets doen, waarmee het ineens wel winstgevend wordt. Dat die degene is die we nodig hebben om tot schone energie te komen, laat zien hoe ontzettend verrot dit economisch systeem is. Het is echt een schandvlek voor Groningen.

01:51:54

Voorzitter: De heer De Haan heeft een vraag op dit punt.

01:51:57

De heer De Haan (CDA): Voorzitter, dan staat het de heer Brandenburg toch vrij om daar een motie over in te dienen samen met de Partij voor de Dieren. Dat is toch geen enkel probleem.

01:52:04

De heer Brandenburg (SP): Nee, dat klopt. Ik kondig hier ook in wat stevige bewoordingen aan dat we dat wellicht gaan doen. We moeten kijken of dat zinnig is, want het blijft natuurlijk een feit dat de enige reden dat we met waterstof aan de gang gaan en waarom dat gepusht wordt, is omdat het door de leidingen van Shell gaat lopen. Ik heb daar toch moeite mee, maar ik begrijp ook wel dat wij hier in de gemeenteraad van Groningen niet het internationaal kapitalisme gaan afschaffen, hoe graag mijn partij dat natuurlijk ook zou willen.

01:52:37

Voorzitter: Is er nog een andere partij? De heer Van de Vendel, GroenLinks.

01:52:42

De heer Van de Vendel (GroenLinks): Dan, volgens mij, om het ongeveer af te sluiten, hoop ik. Dank. Mooie economische agenda. Mooi ook dat, zoals het zo mooi omschreven staat, we trots zijn op de Groningse ondernemers die het samen met de gemeente doen en durven voorop te lopen om serieus werk te maken van de transities, waar we als maatschappij en gemeente voorstaan en tot een oplossing te komen. Het is al gezegd, ik denk dat we niet genoeg kunnen benoemen hoeveel aandacht er zou moeten komen voor circulaire economie, ook juist vanuit de economische agenda. Het staat erin en ik hoop dat het de volgende keer nog een grotere en leidende rol heeft, omdat het juist het verdienvermogen van de hele gemeente en de hele regio enorm zou kunnen verbeteren. Daarnaast stelt het ons in staat om onze duurzame ambities te halen, die we noodzakelijk moeten halen.

01:53:46

De heer Van de Vendel (GroenLinks): We zijn heel benieuwd naar de potentiële impact van de Social Impact Bonds. Wij hopen dat daar een goede uitvoering aan kan worden gegeven, zodat het sociaal ondernemerschap ook echt verder kan vernieuwen en vergroten in deze gemeente. Al met al een mooie agenda en we hopen dat we samen met de ondernemers een mooie circulaire, duurzame en sociale economie kunnen bouwen.

01:54:13

Voorzitter: Dank. Ik zie nog een handje van de heer Wennink.

01:54:16

De heer Wennink (ChristenUnie): Toch voor de tweede termijn. Wij kunnen ons vinden in de woorden van het college. Afsluitend zou ik graag willen meegeven, dat wat ons betreft het mooie van de agenda die we hier bespreken, is dat de scheidslijn tussen ondernemers en inwoners in Groningen heel erg klein is. Bijna alle ondernemers die wij in Groningen kennen, zijn mkb. Dat is klein en het kernteam woont in Groningen. Mensen die werken in Groningen of mensen die een bedrijf hebben, wonen over het algemeen ook in Groningen en zijn ook Groningers. Volgens mij is het mooi dat we door deze agenda het mogelijk maken dat we samen, dus met ondernemers en inwoners met die hele kleine lijn ertussen, die maatschappelijk problemen gaan oplossen.

01:54:59

Voorzitter: Ik keek net al even om me heen of er nog andere partijen zijn die iets wilde zeggen in de tweede termijn. De laatste vraag die ik u wil stellen is of er nog moties zijn die u mogelijk wil indienen en die u hier kenbaar wil maken richting andere partijen? Er zijn al een aantal genoemd. Zijn er nog meer moties?

01:55:21

De heer Van Zoelen (Partij voor de Dieren): Het zou kunnen dat mijn partij nog iets over de proefdieren wil aanscherpen en ik ga nog met de heer Brandenburg over Shell overleggen.

01:55:37

Voorzitter: Dan sluit ik hierbij de tweede ronde van dit debat af. Dan gaan we kort terug naar het college voor een reflectie op hetgeen in de tweede termijn is gezegd. Ik vraag daarbij om vooral op de hoogtepunten te reageren. Eén ervan is in ieder geval een reactie op de vraag over de lobby, dat was nog een openstaande vraag, en het betaald parkeren.

01:56:00

Mevrouw Bloemhoff: Dank u wel, Voorzitter. Dat waren ook de twee punten die ik op mijn briefje had staan. Het is fijn dat deze overeenkomen.

01:56:07

Mevrouw Bloemhoff: Als het gaat om de lobby voor bedrijvigheid deze kant op, dan wil ik antwoorden dat met name de NOM daar een hele belangrijke rol in speelt. Het is de Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij die daarop acquireert. We hebben dus lobbyisten, maar we hebben dat geregeld via de NOM. Als het gaat om de lobby in het land voor fondsen, bedrijvigheid et cetera, heeft de gemeente Groningen een lobbyist in Brussel zitten met de NG4, de vier grote noordelijke gemeenten. We hebben ook een lobbyist die zich richt op Den Haag. Er is voor het eerst in dit coalitieakkoord geld uitgetrokken om een lobbyist in Den Haag te krijgen.

01:56:50

Mevrouw Bloemhoff: Als het gaat om het parkeerbeleid, dan vind ik het altijd ingewikkeld als de raad zegt, wethouder EZ en wethouder Verkeer. Ik ben jurist staatsrecht van oorsprong en dan denk ik: spreek het college aan. Het is de raad en het college en het college spreekt met één mond in dit land. Ik zou echt willen verwijzen...

01:57:16

Mevrouw Bloemhoff: U zegt dat u geen moties vreemd meer in kunt dienen. Ik ga niet over de vergaderorde van de raad. Ik weet dat er veel discussies zijn, maar ik vind dit echt een thema wat in beginsel op het gebied van verkeer zou moeten worden besproken, want er wordt daar ook over maatschappelijke instellingen et cetera gesproken. Als wethouder EZ zie ik mijn rol en ik luister naar dingen, maar uiteindelijk vind ik dat u het op dat moment moet agenderen. U kunt ervoor kiezen om een notitie te schrijven, u kunt het gesprek aangaan en het staat u vrij om moties in te dienen. Echter, het is volgens mij ten principale verkeersbeleid hoe je omgaat met betaald parkeren. Ik vind het niet heel zuiver om die parkeerdiscussie hierin te trekken in plaats van...

01:58:02

Mevrouw Bloemhoff: Dat laat ik verder aan uw raad, Voorzitter.

01:58:05

Voorzitter: Dank voor uw reactie van het college. Ik heb van de griffie begrepen dat er een agenderingsverzoek is gedaan, ten aanzien van het parkeerbeleid. Deze is ook aangenomen en wordt binnenkort ingepland. Ik stel voor dat we de discussie over agendering en bij welk thema dit hoort na dit gesprek voeren en dan zien we met zijn allen waar het terecht komt. Er zijn een aantal moties aangekondigd. Daarmee gaan wij er in eerste instantie vanuit dat het een bespreekstuk wordt tijdens de volgende raadsvergadering, tenzij toch blijkt dat de moties niet worden opgesteld.

01:58:39

Voorzitter: Dat brengt mij tot de conclusie van dit debat. De tijd was ontzettend krap voor een groot en belangrijk onderwerp, dat heeft uw raad ook geuit. We hebben de kaders iets opgerekt. Nog één reactie van de VVD?

01:58:54

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Volgens mij is het geen raadsvoorstel.

01:59:04

Voorzitter: De raad wordt gevraagd om het stuk vast te stellen, dat is althans het voorstel aan de raad. Het wordt een bespreekstuk waarschijnlijk, tenzij het toch anders loopt. Dan kijk ik rond en sluiten we hierbij af. Ik wens u een fijne avond.